

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသမိုင်း (၁၉၄၅ - ၂၀၀၀)

ဒေါက်တာသိန်းလွင်

ပထမအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်း အမှာစာ

ဤမြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသမိုင်းစာတမ်းသည် စာရေးသူ၏ ဒေါက်တာဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင်ရေးသားခဲ့သော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး တိုးတက်မှုအသစ်များကို ဖြည့်သွင်းလျက် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ်ပြန်လည်ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဒေလီတက္ကသိုလ်တွင် ၁၉၉၉ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် လည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံထမ္မာဆတ် တက္ကသိုလ်တွင် ၂၀၀၁ ခုနှစ် မေလတွင်လည်းကောင်း၊ ဤစာတမ်းကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားသော စစ်အစိုးရအောက် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး ဆုတ်ယုတ်မှုစာတမ်းကို နော်ဝေနိုင်ငံ အော်စလိုတက္ကသိုလ်တွင် ၂၀၀၀ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင်လည်းကောင်း ဖတ်ကြားတင်သွင်းခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူအင်္ဂလန်နိုင်ငံနယူကားဆယ်တက္ကသိုလ်တွင် တက်ရောက်စဉ်ကာလက ဤစာတမ်းကို တက္ကသိုလ်အင်တာနက် (<http://www.ncl.ac.uk>) တွင် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေးစသည့် အကြောင်းအရာများကိုဖော်ပြသော အင်တာနက်စာကြည့်တိုက် (<http://www.burmalibrary.org>) တွင်လည်း ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းပါအကြောင်းအရာ များနှင့်ပတ်သက်၍လည်း မြန်မာနိုင်ငံသတင်းများကို ထုတ်လွှင့်သည့် ဘီဘီစီ၊ ဗွီအိုအေ၊ ဒီမိုကရက် တစ်မြန်မာ့အသံနှင့် လွတ်လပ်သောအာရှအသံ တို့မှလည်း စာရေးသူအား ဆက်သွယ်မေးမြန်း ထုတ်လွှင့်ခဲ့ပါသည်။

ယခု ဤစာအုပ်ကိုထုတ်ဝေသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ စာရေးသူသင်တန်းပို့ချနေသည့် ဆရာ အတတ်ပညာသင်တန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသမိုင်းသည် ဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်၍ သင်တန်းသားများလေ့လာရန် သင်ကြားမှုအထောက်အကူအဖြစ် ရည်ရွယ်ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသားကလေးများအား သင်ကြားပို့ချနေသည့် ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးကို စိတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ဖြန့် ဝေပေးရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်အတွက်ကုန်ကျစရိတ်ကို ဆရာဖြစ်သင်တန်း သင်ကြားမှု အထောက်အကူစည်းအတွက် သုံးစွဲငွေဖြင့် ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပြီး ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီပေးသော ပွင့်လင်းသောလူ့အဖွဲ့အစည်း (OSI) ကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းကို အင်္ဂလိပ် မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။

ဒေါက်တာသိန်းလွင်
ဇန္နဝါရီလ (၁) ရက်၊ ၂၀၀၃

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသမိုင်း (၁၉၄၅ - ၂၀၀၀)
မာတိကာ

အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်	၁၁
၁။ နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း	၁၁
၂။ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီကာလပညာရေး (၁၉၄၅-၁၉၄၈)	၁၇
၃။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်ပညာရေး (၁၉၄၈-၁၉၆၂)	၂၂
၄။ စစ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှပညာရေး (၁၉၆၂-၁၉၈၈)	၂၆
၅။ ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကာလပညာရေး (၁၉၈၈ - ၂၀၀၀)	၃၃
သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြောင်းလဲမှုများ	၃၈
စာမေးပွဲစစ်ဆေးခြင်း	၄၁
ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု	၄၂
၆။ နိဂုံး	၄၃

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသမိုင်း (၁၉၄၅ - ၂၀၀၀)

အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသုံးသပ်ချက်များကို သမိုင်းကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းနောက်ခံအကျဉ်းချုပ်၊ လွှပ်လပ်ရေးမတိုင်မီခေတ်ပညာရေး (၁၉၄၅-၁၉၄၈)၊ လွှပ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်ပညာရေး (၁၉၄၈-၁၉၆၂)၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်ပညာရေး (၁၉၆၂-၁၉၈၈)၊ ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကာလပညာရေး (၁၉၈၈-၂၀၀၀) တို့ပါဝင်သည်။ ဤစာတမ်း၏ အဓိကတွေ့ရှိချက်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းများတွင် ဆရာဗဟိုပြု သင်ကြားနည်းစနစ်ကို အသုံးပြုခြင်း၊ ကျောင်းသားများအား အချက်အလက်များကို အလွတ်ကျက်မှတ်စေခြင်း၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ကျောင်းသားများ ဘဝတသက်တာ ရင်ဆိုင်ရမည့် လိုအပ်သော လူမှုရေးပညာများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ပါဝင်မှုအားနည်းခြင်း၊ ဆရာဆရာမများအတွက် သင်တန်းများ လုံလောက်မှုမရှိခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးစနစ်သည် မြန်မာစာကိုသာ အဓိကထားပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စုပေါင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စာပေ၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများအတွက်လည်း ထည့်သွင်းရေးသားမှု နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသည် ဒီမိုကရေစီအရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ထွန်းကားရေးသို့ ဦးတည်ခြင်းကို မတွေ့ရှိရပေ။

၁။ နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း

၁၉ ရာစုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့်သံတမန်ရေးဆိုင်ရာ၊ အငြင်းပွားမှုများနှင့်စတင်ခဲ့သော အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲများ (၁၈၂၅၊ ၁၈၅၂၊ ၁၈၈၅) ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်နှင့်တနင်္သာရီဒေသ၊ ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် အောက်မြန်မာပြည်နှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင်ထီးနန်းစိုးစံရာ အထက်မြန်မာနိုင်ငံတို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး သီပေါဘုရင်အား

ထီးနန်းချ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစတင်၍ အင်္ဂလိပ် တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ အိန္ဒိယပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံဧရိယာ၏ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်မျှရှိသော တောင် တန်းဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင် အစရှိသည့် လူမျိုးစုများကို ပြည်မနှင့်ခွဲခြားလျက် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံမှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ကရင်၊ မွန် အစရှိ သည့် လူမျိုးစုများကိုမူ ယင်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ၊ ဥပဒေပြု ကောင်စီတွင် ရာထူးနေရာများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ထီးနန်းဆိတ်သုဉ်း၍ သူ့ကျွန်ဘဝရောက်ရသည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့သယံဇာ တ အရင်းအမြစ်များကို သွေးစုပ်ချယ်လှယ်ခံရသည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့၏ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်မှုများကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာလူထုတစ်ရပ်လုံးတွင် အမျိုးသား ရေးစိတ်ဓါတ်များ ကိန်းအောင်းခဲ့သည်။ ၁၉၂၀ ခုနှစ်တွင် ကျွန်ုပ်ပညာရေးစနစ်ကို ကန့် ကွက်သော တက္ကသိုလ်သပိတ်ဖြင့် ကျောင်းသားများသည် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတိုက် ပွဲအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၀ခုနှစ်များတွင် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု သည် ဂျီစီဘီအေခေါ် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအထွေထွေအသင်းချုပ်ကြီး (**General Council of Burmese Associations**) မှ ပေါက်ဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျီစီဘီ အေသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာ လူငယ်များအစည်းအရုံး (**Young Men's Buddhist Association**) မှ ပေါက်ဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်များတွင် ဒို. ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် သခင်^၁အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဆရာစံလယ်သမားအရေးတော်ပုံ(၁၉၃၀-၁၉၃၂) ရှုံးနိမ့်ခဲ့ပြီးနောက် သခင်လူငယ်တို့သည် လွတ်လပ်ရေးပြန်လည်ရရှိရန်အတွက် ဗြိတိသျှတို့အား လက်နက်စွဲကိုင်တော်လှန်ရန် ကြံ စည်စိတ်ကူးခဲ့ကြသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယ၏ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်မှ ခွဲထုတ်၍ လွတ်တော်နှစ်ရပ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထိုလွတ်တော်ကို ဒေါက်တာဗမော်ကဦးဆောင်ခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နှင့် ဂျပန်တို့၏ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်မှု ခေတ္တရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် များ၊ မြန်မာအမှုထမ်းများစွာတို့နှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့ဆုတ်ခွာသွားပြီး ဆင်းမလားမြို့ အရောက်တွင် အဝေးရောက်အစိုးရအဖြစ် အခြေစိုက်ခဲ့သည်။ ဂျပန်သိမ်းပိုက်ထားသည့် ဟိုင်နန်ကျွန်းတွင် စစ်သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် ပိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဦးဆောင်သည့် ရဲဘော်သုံးကျိပ်တို့သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ကိုဖွဲ့စည်း၍ ဂျပန်တို့နှင့်အတူ

ထိုင်းနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ဂျပန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား သိမ်းပိုက်ထားသည့် လေးနှစ်ကာလအတွင်း လွတ်လပ်ရေးနှင့် မြန်မာများကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်သည့် တပ်မတော်တစ်ခုကိုဖွဲ့စည်းပေးရန် ဟူသောကတိပြုချက်များဖြင့် မြန်မာတို့၏ထောက်ခံမှုကိုရရှိအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့ချေ။ ဖ ဆ ပ လ ဟုတွင်သော ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ဂျပန်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ကြီးထွားလာခဲ့သည်။ ဖ ဆ ပ လ သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအသီးသီးနှင့် ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက် ကွဲလွဲမှုရှိသူများစွာကို ပါဝင်စေလျက် မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်ဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားတပ်မတော်ဟုလည်းကောင်း အမည်ပြောင်းလဲခဲ့သော မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်သည် မဟာမိတ်စစ်အင်အားနှင့် ပူးပေါင်းလျက် ၁၉၄၅ ခုမတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်အား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဗြိတိသျှအမှူးပြုသည့် အဝေးရောက်မြန်မာအစိုးရသည် ဆင်းမလားမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအစိုးရသည် ဖဆပလဦးဆောင်သည့် လွတ်လပ်ရေးတောင်းဆိုတိုက်ပွဲဝင်မှုများနှင့် ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ပထမဦးစွာ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် တောင်တန်း၊ ပြည်မခွဲခြားလျက် လွတ်လပ်ရေးပေးရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံမြေပြန့်ဒေသအား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေး၍ တောင်တန်းဒေသအား ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ဆက်လက်ထားရှိရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သည့် မြန်မာဘုရင်ခံအမှုဆောင် ကောင်စီ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ပင်လုံစာချုပ်သည် ဗြိတိသျှတို့၏ ကမ်းလှမ်းချက်ကို ပြောင်းလဲနိုင်စေခဲ့သည်။ ပင်လုံစာချုပ်အရ ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းတို့သည် ပြည်မနှင့် အတူတူလျက် လွတ်လပ်ရေးရယူရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇ ခု ဇန္နဝါရီလတွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်အရ ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖ ဆ ပ လ က မဲအများစုဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပြင်ဆင်မှုများ မပြုလုပ်နိုင်မီပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တကွ အမှုဆောင်ကောင်စီဝင် ၆ ဦးတို့သည် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် လုပ်ကြံ ခံခဲ့ကြရသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှလက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေးရရှိကြသည့် နိုင်ငံများစွာတို့သည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့တွင်

ပါဝင်ခဲ့ကြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ဓနသဟာယနိုင်ငံတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းစဉ်ကာလက ဝိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပါအဝင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တချို့တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရယူပြီးပါက ဓနသဟာယအဖွဲ့တွင် ဆက်လက်တည်ရှိရန် အလားအလာရှိကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြဖူးသည်။

တောင်တန်းဒေသတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည်လည်း ပြည်မရှိ ဗမာတို့၏လွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းဝေးရန်အလို့ငှာ မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့တွင် ပါဝင်စေလိုကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့အနေဖြင့်လည်း အင်ပါယာမှ မည်သည့်နိုင်ငံမှ ခွဲထွက်သွားစေလိုမည်မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှ ဓနသဟာယအဖွဲ့တွင် ပါဝင်မည့်ကိစ္စကို ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီက ကန့်ကွက်သည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာလူထုအတွင်း အမျိုးသားရေးစိတ်ဓါတ် မြင့်တက်ချိန်ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှ ဓနသဟာယ အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ရန်အယူအဆသည် ရှေ့တန်းသို့ ရောက်မလာခဲ့ချေ။ တခြားတဖက်တွင်လည်း လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲကာလ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များစွာတို့ သည် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသူများဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအား အနောက်နိုင်ငံ အရင်းရှင်အုပ်စုထက် ဆိုရှယ်လစ်ကမ္ဘာနှင့်သာ လက်တွဲလိုကြဟန်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ပါက ဗြိတိသျှတို့ထံမှ စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများ၊ မြန်မာအစိုးရနှင့် လူမျိုးစုများအကြား ဖြစ်ပွားနေသည့် နိုင်ငံရေးအငြင်းပွားမှုများအပေါ် တစ်စုံတရာ ပြေငြင်းပေးနိုင်မှုများရရှိရန် အလားအလာရှိသော်လည်း အမှီအခိုကင်းသည့် စိတ်ဓါတ်ကိုမြင့်မားစွာ စိုက်ထူနိုင်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် ရေးဆွဲခဲ့သော အခြေခံဥပဒေအရ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား ပြည်နယ် (၇) ခု (ချင်း၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း)၊^၂ နှင့် တိုင်း (၇) တိုင်း (ဧရာဝတီ၊ မကွေး၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူး၊ ရန်ကုန်၊ တနင်္သာရီ) ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း နိုင်ငံရေးပုံစံအရ တပြည်ထောင်စနစ်သာဖြစ်သည်။ လူဦးရေ စာရင်းဇယားအရ ပြည်မရှိ ဗမာတို့သည် လူဦးရေအများဆုံးဖြစ်ပြီး လူဦးရေအားလုံး၏ ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ လူမျိုးစုပေါင်း (၁၀၀) ကျော်အနက် ကရင်လူမျိုးများမှာ ၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရှမ်း ၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ အိန္ဒိယ ၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ တရုတ် ၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကချင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ချင်း ၂ ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီး ရှိကြသည်။ မြန်မာစာသည် ရုံးသုံး ဘာသာစကားဖြစ်ပြီး လူဦးရေအားလုံး၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြန်မာစကားပြောဆိုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်

အဓိကဘာသာကြီး (၄) ခုရှိပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ ခရစ်ယာန် ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ မူဆလင် ၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဟိန္ဒူ ၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူ ၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ခရစ်ယာန် ဘာသာနှင့် နတ်ကိုးကွယ်သူအများစုမှာ တောင်တန်းဒေသတွင် နေထိုင်ကြသည့် လူမျိုးစုများ ဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေတွင်ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ပုဒ်မ ၂၀၁ အရတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ပုဒ်မ ၂၀၂ အရထိုခွဲထွက်ပိုင်ခွင့်သည် အခြေခံဥပဒေရေးထိုးပြီးသည့်အချိန်ကာလမှ ၁၀ နှစ်ကြာသည့်အချိန်အတွင်းသာ အသက်ဝင်မည်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး ၂ လအကြာ ၁၉၄၈ခုနှစ် မတ်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအား ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ လက်နက်စွဲကိုင် တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၁ ခုနှစ်ကာလအတွင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများစွာတို့သည်လည်း တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစ နုနယ်သေးသည့်မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီသည် ပြည်တွင်းရေး မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဦးနုအစိုးရသည် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ခေါင်းဆောင်သည့်တပ်မတော်အား အိမ်စောင့်အစိုးရအဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ အိမ်စောင့်အစိုးရသက်တမ်း ၁၈ လအကြာတွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခဲ့ပြီး နောက် ၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် လွှတ်တော်ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အစိုးရသစ် လက်ထက်တွင် အင်အား ခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရသစ် တစ်ရပ်ဖြစ်ရန်လည်းကောင်း၊ မွန်နှင့် ရခိုင်ဒေသတို့အား ပြည်နယ်အဆင့် တိုးမြှင့်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာ အဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းရန်ကိုလည်းကောင်း ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် အတည်ပြုကြေညာရန်ကိစ္စသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ မဟုတ်သည့် အခြားဘာသာဝင်များ၏ ဆန့်ကျင်မှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ တပ်မတော်မှအာဏာသိမ်းပိုက်မှုကြောင့် လည်းကောင်း အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့ချေ။

၁၉၆၂ ခုနှစ်မတ်လတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းသည် ဒီမိုကရေစီအစိုးရထံမှ အာဏာသိမ်းယူ၍ အစိုးရတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းသည် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ ကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအစိုးရသည် အခြေခံဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ရေးဆွဲပြီး ထိုအခြေခံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံအား တစ်ပါတီစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ တစ်ပါတီအာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် တပ်မတော်သည် တိုင်းပြည်၏ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အမြောက်အများသုံးစွဲခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများ၊ မြေအောက်ကွန်မြူနစ်လှုပ်ရှားမှုများ၊ ကျောင်းသားအရေး

အခင်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ပုန်ကန်တိုက်ခိုက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် မြေဩဇာကောင်းမွန်၍ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်ထွန်းသော သဘာဝသယံဇာတများဖြင့်ကြွယ်ဝသည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကြီးတွင် စာရင်းဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများဖြင့် စတင်သော ဒီမိုကရေစီလူထုဆန္ဒပြမှုကြီးသည် နိုင်ငံအနှံ့ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်မှ ဆန္ဒပြလူထုကြီးကို အကြမ်းဖက်ဖြိုခွဲခဲ့သည်။ ပြည်သူလူထုထောင်ပေါင်းများစွာသေဆုံးခဲ့သည်ဟု မျက်မြင်သက်သေများက ပြောဆိုခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်မှ အာဏာသိမ်းယူသည်ဟုကြေငြာကာ နိုင်ငံတော်ငြိမ်းဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (နဝတ) ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နဝတသည် ၁၉၇၄ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကို ဖျက်သိမ်း၍ စစ်အာဏာဖြင့်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ နဝတအစိုးရသည် နိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်ရန်ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ မဲအရေအတွက် ၈၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း အစိုးရမှ အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟောင်းဦးတင်ဦးနှင့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပါအဝင် အဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် နဝတအစိုးရသည် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မှုတွင် တပ်မတော်မှ ဦးဆောင်ရန်အာမခံနိုင်မည့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန်အလိုငှာ အမျိုးသားညီလာခံကို ကျင်းပစေခဲ့သည်။ အမျိုးသားညီလာခံတွင် ရွေးကောက်ခံထားရသည့်ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်အနည်းစု၊ နဝတမှ တိုက်ရိုက်ဖိတ်ကြားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အများစု ပါဝင်သည်။

နဝတအစိုးရလက်ထက်တွင် ထူးခြားသည့်အချက်တစ်ရပ်မှာ လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့သည် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်ချုပ်ဆိုလျက် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှစတင်ခဲ့သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များတွင် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် အမျိုးသားညီလာခံမှ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပြီးသည့်အချိန်အထိ မိမိတို့၏ဒေသနှင့်လက်နက်ကိုင်တပ်များကို ထိန်းသိမ်းထားပိုင်ခွင့်ရရှိသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသောဒေသများတွင် ခရစ်ယာန်အသင်းအဖွဲ့များသည် ပညာရေးဖွံ့ဖြိုးရေးအပါအဝင် ဘာသာရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုလွတ်လပ်စွာလုပ်ဆောင်လာနိုင်ခဲ့ကြသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် ကျေးလက်ဒေသများ၌ ဘုန်းတော်ကြီးသင်မူလတန်းကျောင်းများကို

တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်နိုင်ကြောင်း သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ကြေငြာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသည် ကျေးလက်ကလေးများအတွက် စာပေ သင်ကြားရာအဓိကနေရာဌာနများဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကိုထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ရှေ့တစ်လှမ်းတက်လာနိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင်စရာရှိသော်လည်း တချို့ ကိစ္စများတွင် အငြင်းပွားစရာများရှိနေသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီး၊ အဆိုပါစာချုပ်အရ မွန်ဒေသတွင် စာသင်ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ရန် သဘောတူညီမှုရရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရမှ ထိုကျောင်းများတွင် မွန်စာပေနှင့်ဘာသာရပ်များကို မွန်ဘာသာနှင့် သင်ကြားခြင်း ကိုခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်းနှင့် ကျောင်းသားဦးရေ ခြောက်ထောင်ကျော် တက်ရောက်သင်ကြားနေသည့်စာသင်ကျောင်း (၁၂၀) ကို ပိတ်ရန် ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ ဂွန်လတွင် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီး နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကြာမြင့်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသား အများစုသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတမှု၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု များသာမက ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာသင်ကြားရေး ကိစ္စများတွင်လည်း တိုးတက်မှု ရှိမလာဘဲ ပိုမိုဆိုးရွားလာကြောင်း လက်တွေ့အထောက်အထားများက ပြဆိုလျက်ရှိသည်။

၂။ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီကာလပညာရေး (၁၉၄၅-၁၉၄၈)

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျောင်းအမျိုးအစား ၃ မျိုးရှိခဲ့သည်။

- (၁) တိုင်းရင်းဘာသာစာသင်ကျောင်း
 သင်ကြားရာတွင်အသုံးပြုသည့် ဘာသာစကားမှာ မြန်မာဘာသာသို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြု အခြားတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားတစ်ခုခုဖြစ်သည်။
- (၂) အင်္ဂလိပ်တိုင်းရင်းသားဘာသာစာသင်ကျောင်း
 အင်္ဂလိပ်စာသည် ဒုတိယဘာသာစကားဖြစ်ပြီး သင်ကြားရာတွင် အသုံးပြုသည့် ဘာသာ စကားမှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာစာသို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြု တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကား တစ်ခုခုဖြစ်သည်။
- (၃) အင်္ဂလိပ်စာသင်ကျောင်း
 သင်ကြားရာတွင်အသုံးပြုသည့်ဘာသာစကားမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြစ်ပြီး မြန်မာဘာသာကို ဒုတိယဘာသာ အဖြစ်သင်ကြားနိုင်သည်။

တိုင်းရင်းသားဘာသာကျောင်းများကို ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရပညာရေးရုံးများမှကြီးကြပ် ဖွင့်လှစ်သည်။ တပြည်လုံးရှိကလေးအများစုသည် ထိုကျောင်းများတွင် ပညာသင် ကြားကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်္ဂလိပ်စာနှင့်စကား တတ်ကျွမ်း သူများသာ အစိုးရရုံးများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအလုပ်များ ရရှိကြသည်။ တိုင်းရင်း သားဘာသာကျောင်းများမှ အောင်မြင်သူများသည် အခွင့်အလမ်းအလွန်နည်းပါးပြီး၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာကျောင်းများမှာ အလိုအလျောက် ဒုတိယတန်းစားအဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားဘာသာကျောင်းများရှိ ဆရာများသည် စေတနာ၊ ဝါသနာအလျောက် ဆရာအဖြစ်ဘဝကို မြုပ်နှံထားကြသော်လည်း အင်္ဂလိပ်ကျောင်းများနှင့် အင်္ဂလိပ်တိုင်းရင်းသားဘာသာကျောင်းများ၏ ဆရာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပညာအရည်အချင်းနည်းပါးခြင်း၊ ဆရာဖြစ်သင်တန်း တက်ရောက်ရန် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးခြင်း၊ လစာလျော့နည်းခြင်း၊ အသိအမှတ်ပြုခံရမှု နှင့် ရာထူးတိုးမှုနည်းပါးခြင်း စသည့်အခက်အခဲများစွာဖြင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ အင်္ဂလိပ်ကျောင်းများနှင့် အင်္ဂလိပ်-တိုင်းရင်းသား ဘာသာကျောင်းများရှိဆရာများသည် လစာပိုမိုရရှိသည့်အပြင် အခြားအသုံးစရိတ်များကိုလည်းရရှိကြသည်။ ထိုကျောင်းများသို့ ဝင်ငွေအလွန်ကောင်းသည့် မိဘများ၏ကလေးများသာ တက်ရောက်သင်ကြားနိုင်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်စာသင်ကျောင်းများသည်လည်း မြန်မာကလေးများ တက်ရောက်သင်ကြားမှုကို ကန့်သတ်ထားရှိသည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် စစ်ကြိုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသည် ကလေးအားလုံးအခွင့်အလမ်းတူညီမှုကို အာမခံချက်မရှိပေ။ စစ်ကြိုခေတ် တိုင်းရင်းသား ဘာသာကျောင်းများ၏ အရေအတွက်မှာ မူလတန်းကျောင်းပေါင်း (၅၄၃၈)၊ အလယ်တန်းကျောင်း (၈၆၃) နှင့် အထက်တန်း (၂၅၁) ကျောင်း ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကျောင်းများ၏ အရည်အတွက်မှာ မူလတန်း (၇) ကျောင်း၊ အလယ်တန်း (၁၀၆) နှင့် အထက်တန်း (၁၀၂) ကျောင်းရှိသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်ဇူလိုင်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်မှု ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာပြီးနောက်၊ ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန်ရေးဆွဲထားသော “ဆင်းမလားစီမံကိန်း”ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ပညာရေးဌာနတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းကို ဗြိတိသျှတပ်မတော် ဘဏ္ဍာငွေမှ ကုန်ကျခံရန်ဖြစ်သည်။ ဤစီမံကိန်း၏ အဓိကအချက်မှာ အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဂျပန်ကိုဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်သည့် မဟာမိတ်စစ်တပ်၏ ကြိုးပမ်းမှု တစ်စိတ်တဒေသ ဖြစ်သည်။ “ဆင်းမလားစီမံကိန်း”အရ မူလတန်းကျောင်း (၂၀၆၀) နှင့် အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း (၄၂) ကျောင်းတို့ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဆာထွန်းအောင်ကျော် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့် ပညာရေးတည်ဆောက်မှု

ကော်မီတီသည် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး သုံးသပ်ချက်နှင့်တကွ စာသင်ကျောင်းများကို အင်္ဂလိပ်ကျောင်း၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာကျောင်း၊ အင်္ဂလိပ်-တိုင်းရင်းသား နှစ်ဘာသာ သင်ကျောင်းဟူ၍မခွဲခြားတော့ဘဲ၊ ပုံစံတစ်မျိုးတည်းဖြင့် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ ထိုအဆိုပြုချက်တွင် ပညာရေးစနစ်တစ်ခုလုံးကို အစိုးရမှကြီးကြပ်ရန်နှင့် ထောက်ပံ့ရန်တင်ပြထားသည်။ ထို့ပြင်အစိုးရထောက်ပံ့ခံ ပုဂ္ဂလိကအင်္ဂလိပ်-တိုင်းရင်းသား နှစ်ဘာသာသင်ကျောင်းများနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကျောင်းများကို ဖျက်သိမ်းရန်ကိုလည်းကောင်း၊ အသစ်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့်ကိုက်ညီမည့် ဆရာများရရှိရန်အတွက် ယခင်ကျောင်းအလိုက် ဆရာများ၏ အရည်အချင်း ကွာဟမှုများကို ညီညွတ်မှုရှိစေရန်ကိုလည်းကောင်း ဆက်လက်တင်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ပါ ပညာရေးတည်ဆောက်မှုကော်မီတီ၏အစီရင်ခံစာတွင် ခရစ်ယာန်အသင်းများမှ ဖွင့်လှစ်သောကျောင်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများကို အစိုးရအထောက်အပံ့မပါဝင်ဘဲ၊ ကျောင်းဖွင့်လှစ်သူတို့၏ ဘဏ္ဍာငွေဖြင့် ဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ရန်ကိုလည်း အဆိုပြု ထားသည်။ အလားတူပင် ဘုန်းတော်ကြီးစာသင်ကျောင်းများကိုလည်း ဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ရန် အဆိုပြုထားသည်။ ထို့အပြင် ဘာသာရေးသင်ခန်းစာများကို ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများ နှင့် အခြားဘာသာရေးဆရာများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်လျက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် မသင်မနေရ ဘာသာတစ်ရပ် အနေဖြင့် ထည့်သွင်းရန်ကိုလည်း တင်ပြထားသည်။

အထက်ပါအစီရင်ခံစာအရ စာသင်ကျောင်းများကိုအောက်ပါအတိုင်းဖွဲ့စည်းရန် ဖြစ်သည်။

- ❖ မူလတန်းကျောင်း (ပထမတန်းမှ ပဉ္စမတန်း၊ ကလေးအသက် ၆ နှစ်မှ ၁၁ နှစ်)
- ❖ မူလတန်းလွန်ကျောင်း (ဆဋ္ဌမတန်းမှ နဝမတန်း၊ ကလေးအသက် ၁၁ နှစ်မှ ၁၅ နှစ်)
- ❖ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းကျောင်း (ဒဿမတန်းမှ ဒွါဒဿမတန်း၊ ကလေးအသက် ၁၅ နှစ်မှ ၁၈နှစ်)

မူလတန်းနှင့် မူလတန်းလွန်ကျောင်းများအတွက် အခမဲ့ပညာရေးဖြစ်ပြီး တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း အတွက်မူ ကျောင်းလခ အနည်းငယ်မျှကောက်ခံရန်ဖြစ်သည်။

အစီရင်ခံစာတွင်မြန်မာလူမျိုးတို့၏ (အထူးသဖြင့်) စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသော

အသက် မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့်ကိုက်ညီသည့် လက်တွေ့အသုံးဝင်မည့်ဘာသာရပ်များကို သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲရန် အကြံပြုထားသည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်အရ အောက်ပါဘာသာရပ်များကို သင်ကြားရန်ကိုလည်း ဆက်လက်အကြံပြုထားသည်။

မူလတန်းကျောင်း

- (၁) ဘာသာရေးသင်ခန်းစာ
- (၂) အရေးအဖတ်
- (၃) ဂဏန်းသင်္ချာ
- (၄) ပထဝီ
- (၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လေ့လာမှု
- (၆) ကျန်းမာသန့်ရှင်းရေး
- (၇) လက်မှုပညာ
- (၈) ကာယဗလ

မူလတန်းလွန်ကျောင်း

- (၁) ဘာသာရေးသင်ခန်းစာ
- (၂) အရေးအဖတ်
- (၃) အခြေခံသင်္ချာ
- (၄) ပထဝီ
- (၅) သမိုင်း
- (၆) သိပ္ပံ
- (၇) လက်မှုပညာနှင့်လက်တွေ့သင်ခန်းစာ
- (၈) ကာယဗလ

အင်္ဂလိပ်စာနှင့်မြန်မာစာတို့ကို မူလတန်းနှင့် မူလတန်းလွန်ကျောင်းများတွင် အဆင့် တူသတ်မှတ်၍ ပထမတန်းမှ စတင်သင်ကြားရန်ကိုလည်း အစီရင်ခံစာက အဆိုပြုထားသည်။ ဘာသာရပ်အသီးသီးကို သင်ကြားရာတွင် အသုံးပြုရမည့် ဘာသာစကားကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာနှစ်ဘာသာဖြင့်ပြဋ္ဌာန်းရန်လည်း အကြံပြုထားသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းနှင့် တက္ကသိုလ်အဆင့်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကိုသင်ကြားရာတွင်

အသုံးပြုမည့်ဘာသာစကား အဖြစ်သတ်မှတ်ရန်ကိုလည်း အကြံပြုထားသည်။ မိခင်ဘာသာစကားဖြစ်သည့် မြန်မာနှင့်အင်္ဂလိပ်မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား တစ်ရပ်ရပ်ကို အသုံးပြုသော ကျောင်းသားအများစု တက်ရောက်သည့် ကျောင်းများတွင် အင်္ဂလိပ်စာနှင့် မြန်မာစာအပြင် အဆိုပါဘာသာစကားကိုလည်း သင်ကြားရန် အဆိုပြုထားသည်။ အခြားထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ မြန်မာဘာသာကို ရောမအက္ခရာဖြင့် ရေးသားရန်ကိုလည်းအကြံပြုထားသည်။ ရှိရင်းစွဲမြန်မာအက္ခရာများကို အစားထိုးခြင်း မဟုတ်သည့်တိုင် အပိုဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သင်ကြားရန်အစီရင်ခံစာက အဆိုပြုသည်။ မြန်မာစာကို ရောမအက္ခရာဖြင့် ရေးသားနည်းကို သင်ကြားရသည့် ရည်ရွယ်ချက်များမှာ နိုင်ငံခြားသားများ မြန်မာစာသင်ကြားရာတွင် လွယ်ကူမှုရှိစေရန်လည်းကောင်း၊ ကြေးနန်း၊ စာပို့နှင့် စီးပွားရေးကိစ္စများတွင် အသုံးဝင်မှုရှိစေရန်အတွက်လည်းကောင်း သင်ကြားစေခြင်းဖြစ်သည်ဟု အစီရင်ခံစာက ရှင်းလင်းထားသည်။ မြန်မာမျိုးချစ်များကမူ မြန်မာစာကို ရောမအက္ခရာဖြင့် ရေးသားရန် သင်ကြားမှုကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြ သည်။ တိုင်းရင်းသားစာပေကို ရောမအက္ခရာဖြင့် အစားထိုးရေးသားရန် ဗြိတိသျှတို့၏ ကြိုးပမ်းမှုသည် ကချင်နှင့် ချင်းတောင်တန်းဒေသများတွင် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ပြီး ယနေ့ တိုင် သုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ကရင်လူမျိုးများအတွင်း၌မူ အချို့ဒေသ၌ ကရင်စာကို ရောမ အက္ခရာဖြင့်ရေးသားခြင်းကိုအသုံးပြုပြီး၊ အချို့ဒေသ၌ မူလကရင်အက္ခရာကိုပင် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။

စာမေးပွဲစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ အဆင့်အသီးသီး၏နောက်ဆုံးနှစ်များတွင် (ဥပမာ-ပဉ္စမတန်း၊ နဝမတန်းနှင့် ဒွါဒဿမတန်း) အစိုးရစစ်စာမေးပွဲများကျင်းပရန် အစီရင်ခံစာက အကြံပြု ထားသည်။ ကျောင်းသားများ၏ သင်ကြားတတ်မြောက်မှုကို ရေးသွင်းထားသည့် မှတ် တမ်းစာအုပ်စနစ်ကို အသုံးပြုရန်ကိုလည်း အဆိုပြုထားသည်။ ဤမှတ်တမ်းစာအုပ်သည် ကျောင်းသားများ ပညာသင်ယူသည့်သက်တမ်းတလျှောက်တွင် တကိုယ်ရည်ထူးချွန်မှု၊ ဉာဏ်ရည်၊ အကျင့်စာရိတ္တ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ကျောင်းအပေါ် တုန့်ပြန်ပြုမူမှုများကို ထည့်သွင်း မှတ်တမ်းပြုထားမည်ဖြစ်သည်။ ဤမှတ်တမ်းစာအုပ်စနစ်ဖြင့် အတန်းအောင်အတန်းကျစနစ်ကို အစားထိုးရန်ဖြစ်သည်။ အတန်းအောင်၊ အတန်းကျစနစ်သည် ငယ်ရွယ်နုနယ်သေးသည့် ကလေးဘဝတွင် အတန်းကျရှုံးရသည့် အဖြစ်သည် အရှုံးနှင့်ရင်ဆိုင်စေခြင်းဖြစ်၍ မှားယွင်းကြောင်း နှင့် ထိုကဲ့သို့ အရှုံးနှင့် ရင်ဆိုင်စေမှုမျိုးကို တားဆီးသင့်ကြောင်း အစီရင်ခံစာကထောက်ပြထားသည်။

အစီရင်ခံစာက ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး၏ အခြေခံ

ဦးတည်ချက်တွင် မသင်မနေရ အခမဲ့မူလတန်းပညာရေးစနစ်ကို သတ်မှတ်ရမည်ဟု ဆိုထားသည်။ သို့ရာတွင် အစီရင်ခံစာက လတ်တလော မသင်မနေရပညာရေး စနစ်သတ်မှတ်ရန်ကိုမူ အကြံပြုထားခြင်း မရှိပေ။ မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်သတ်မှတ် ရန်အတွက် ကျောင်းများလုံလောက်အောင် ရှိရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လုံလောက်သောငွေ ကြေး ရှိရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆရာများကို စနစ်တကျ သင်တန်းများပို့ချရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ထိုအချက်များမပြည့်စုံဘဲ မသင်မနေရပညာရေးစနစ် သတ်မှတ်ခဲ့ သည့်အတွက် အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများအရ လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်သတ်မှတ်ရန် အချိန်မတန်သေးကြောင်း အစီရင်ခံစာက ထောက်ပြထားသည်။

အထက်ပါ ဆာထွန်းအောင်ကျော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့် ပညာရေးတည်ဆောက်မှု ကော်မတီ (Education Reconstruction Committee)၏ အစီရင်ခံစာကို အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့သည့် အထောက်အထားများ မတွေ့ရှိရပေ။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ မှတ်တမ်းအရ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ပညာရေးမူဝါဒ လေ့လာစုံစမ်းရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းကြောင်းနှင့် ထိုကော်မတီမှ စစ်ပြီးခေတ်ပညာရေးလို အပ်ချက်များကို လွှမ်းမိုးသည့် အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို တင်သွင်းခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် အဆိုပါပညာရေးမူဝါဒ လေ့လာစုံစမ်းရေးကော်မတီ၏ အစီရင်ခံ စာကိုလည်းကောင်း၊ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ၏ အမည်စာရင်းကိုလည်းကောင်း ရှာဖွေ တွေ့ရှိခြင်း မရှိသေးပေ။

၃။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်ပညာရေး (၁၉၄၈-၁၉၆၂)

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးကို ကြေငြာပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ပညာရေးမူဝါဒ လေ့လာစုံစမ်းရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာနှင့် အခြားအစီရင်ခံစာများအပေါ်အခြေခံလျက် ပညာရေးမူဝါဒဆိုင်ရာ ကြေငြာချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်(အောက်တွင်ရှု)။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်အစိုးရအစီရင်ခံစာတွင် အထက်ပါပညာရေးမူဝါဒသည် အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံပြောကြားထားသည်။ အောင်မြင်ခြင်းမရှိသည့် အချက်များအနက် အချက်တစ်ရပ်မှာ- လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ်မီးတောက်လောင်ခဲ့သဖြင့် အစိုးရသည် နယ်မြေများကို ထိန်း သိမ်းနိုင်စွမ်း မရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁) ရက်နေ့တွင် အထက်ပါပညာရေးမူဝါဒကို စတင်အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့သည်။ ထိုပညာရေးမူဝါဒတွင် ပါဝင်သည့်ထူးခြားသည့်အချက်များမှာ-

- ❖ မူလတန်းနှင့်မူလတန်းလွန်စနစ်နှစ်ခုကိုပေါင်းစပ်၍ ယခင်မူလတန်းလွန် ကျောင်းများတွင် သူငယ်တန်းမှ နဝမတန်းအထိ သင်ကြားရန်၊
- ❖ အလယ်တန်းကျောင်းများကို သူငယ်တန်းမှသတ္တမတန်းအထိသင်ကြားရန်၊
- ❖ မူလတန်းကျောင်းများကို သူငယ်တန်းမှ စတုတ္ထတန်းအထိ သင်ကြားရန်၊
- ❖ မြန်မာဘာသာစကားကို ကျောင်းသုံးဘာသာစကားအဖြစ် အသုံးပြုရန်၊
- ❖ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို မသင်မနေရဒုတိယဘာသာအဖြစ် ပဉ္စမတန်းမှ စ၍သင်ကြားရန်၊

အထက်ပါမူဝါဒအရ မူလတန်းမှ တက္ကသိုလ်အဆင့်အထိ အခမဲ့ပညာသင်ကြားရေးစနစ်ကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများအက်ဥပဒေအရ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများကိုလည်း ဖွင့်ခွင့်ပြုထားသည်။ မသင်မနေရပညာရေးစနစ် အစပျိုး စမ်းသပ်ချက်ကို ရန်ကုန်ဆင်ခြေဖုံးဒေသတွင် (၂) နှစ်ကြာဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့ချေ။

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏ပြည်တော်သာ စီမံကိန်း(၁၀)ခုတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ပညာရေး စီမံကိန်းအသစ်ကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါပညာရေးစီမံကိန်းအသစ်၏ အခြေခံမူ (၅)ချက်မှာ -

- ❖ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်းသည် အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက်ကို အခြေခံအားဖြင့် တတ်မြောက်ရန်၊
- ❖ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးအတွက်လိုအပ်သည့်ကျွမ်းကျင်သူနှင့် ပညာရှင်များကို မွေးထုတ်ရန်၊
- ❖ ငယ်ရွယ်သူ ယောက်ျားလေး၊ မိန်းကလေးများကို ပြည်ထောင်စုသား တစ်ယောက်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြား ပေးရန်၊
- ❖ စာမတတ်သူပပျောက်ရန်၊ နိုင်ငံသားတိုင်း ဗလဝါးတန် ပြည့်ဝရန် (ဗလဝါးတန် မှာ-အမျိုးသားကျန်းမာရေး၊ အမျိုးသားပညာရေး၊ အမျိုးသားစီးပွားရေး၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာနှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးတို့ ဖြစ်သည်။)

❖ ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်များရှင်သန်စေရန်တိုးမြှင့်ခြင်းဖြစ်သည်။

အခြားပညာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအပြင် မူလတန်း အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း ကျောင်းများအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကိုလည်း ပညာရေးစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ပညာရေး ရည်မှန်းချက်အသစ်များနှင့် ကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းအသစ်သည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များနှင့် လက်တွေ့သင်ခန်းစာများကို ဦးစားပေးခဲ့သည်။ ဘာသာရေးသင်ခန်းစာများကိုမူ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းအသစ်က ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ ပညာရေးစီမံကိန်းအသစ်သည် အဆင့်အသီးသီးတွင် အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိသော ကျွမ်းကျင်သည့်သင်တန်းဆင်း ဆရာများကို မွေးထုတ်ရန်အတွက်လည်း အစီအစဉ်သစ်များ ရေးဆွဲခဲ့သည်။

အထက်ပါ ပညာရေးစီမံကိန်းအသစ်တွင် အတန်းများဖွဲ့စည်းပုံမှာ ၅-၃-၃ စနစ်ဖြစ်သည်။
ယင်းတို့မှာ -

- ❖ မူလတန်း (သူငယ်တန်းမှစတုတ္ထတန်း - ကလေးအသက် ၅ နှစ်မှ ၁၀ နှစ်)
- ❖ အလယ်တန်း (ပဉ္စမတန်းမှသတ္တမတန်း - ကလေးအသက် ၁၀ နှစ်မှ ၁၃ နှစ်)
- ❖ အထက်တန်း (အဋ္ဌမတန်းမှ ဒဿမတန်း - ကလေးအသက် ၁၃ နှစ်မှ ၁၆ နှစ်) (အထက်တန်းကျောင်းအဆင့်တွင် စိုက်ပျိုးရေးအထက်တန်းနှင့် စက်မှု အထက်တန်းကျောင်းများကိုလည်း သီးခြားဖွင့်လှစ်သည်)
- ❖ စက်မှုသိပ္ပံ၊ စိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံများနှင့် တက္ကသိုလ်များ (ကျောင်းသားအသက် ၁၆ နှစ်မှ အထက်)

အလယ်တန်းကျောင်းသင်ခန်းစာတွင် သင်ကြားသော ဘာသာရပ်များမှာ - မြို့ပြဒေသကျောင်းများအတွက် လက်သမားပညာ၊ စက်မှုနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘာသာရပ်များ၊ ကျေးလက်ဒေသများအတွက် တိရစ္ဆာန် မွေးမြူရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။ အထက်တန်းကျောင်းသင်ခန်းစာတွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုကို အထောက်အကူပြုသော အောက်ပါဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။ ယောက်ျားလေးများအတွက် စက်မှုနှင့် အထွေထွေ အလုပ်ရုံသင်တန်း၊ မိန်းကလေးများအတွက် အိမ်တွင်းမှုသိပ္ပံ၊ ယောက်ျားလေး မိန်းကလေး နှစ်မျိုးလုံးအတွက် အကြိုဆေးသင်တန်း၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။

ဘာသာရပ်အသီးသီးအတွက် ကျောင်းသုံးပြုဌာနန်းစာအုပ်အသစ်များကိုလည်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင်ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဘာသာရပ်အသီးသီးသင်ကြားရာတွင်အ သုံးပြုရမည့် ဘာသာစကား ဆိုင်ရာမူဝါဒတစ်ခုကိုပြဌာန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါမူဝါဒအရ ကျောင်းအားလုံးတွင် ဘာသာရပ်အသီးသီးကို မြန်မာဘာသာဖြင့် သင်ကြားရမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အင်္ဂလိပ်စာကို ဘာသာရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် ပဉ္စမတန်းမှစတင်၍ သင်ကြားရန် ဖော်ပြထားသည်။^၁ သို့ရာတွင် အစိုးရကျောင်းများအပြင် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများ၊ ခရစ်ယာန်ကျောင်းများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများကို နိုင်ငံအနှံ့ တရားဝင်ဖွင့်ခွင့်ပြုထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများနှင့် ခရစ်ယာန်ကျောင်းများတွင် အင်္ဂလိပ်စာကိုမူလတန်းမှစ စတင်သင်ကြားသည်။ အထူးသဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို သင်ကြားခြင်းမပြုဘဲ သဘောတရားဆိုင်ရာ (Academic Subjects) များကိုသာ ဦးစားပေးသင်ကြားကြသည်။ တက္ကသိုလ် အဆင့်တွင်လည်း မြန်မာစာကို ကျောင်းသုံးဘာသာအဖြစ် အသုံးပြုရန်နှင့် ဂုဏ်ထူးတန်းနှင့်မဟာဝိဇ္ဇာတန်းများတွင် အင်္ဂလိပ်စာကို ကျောင်းသုံးဘာသာအဖြစ် အသုံးပြုရန် အဆိုပါမူဝါဒက လမ်းညွှန်ထားသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးတွင် အောက်ပါအချက်များကို တွေ့ရှိရသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလိုအပ်ချက်များကို အထောက်အကူပြုသည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို သင်ကြားသည်။ အစိုးရကျောင်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများတွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း တူညီမှုမရှိ။ အသက်အရွယ်အတန်းတူကလေးများအတွင်း သဘောတရားပိုင်းနှင့် အ သက်မွေးဝမ်းကြောင်းဘာသာရပ်များခွဲခြားမှု၊ မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ခွဲခြားမှု၊ ဆင်းရဲနှင့် ချမ်းသာခွဲခြားမှု ရှိသည်။ (ဥပမာ- ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများတွင် ချမ်းသာသော မိဘများသာ ကျောင်းထားနိုင်ပြီး၊ မြို့ပြရှိဆင်းရဲသောကလေးများနှင့် ကျေးလက်မှကလေးများသည် အစိုးရကျောင်းများကိုသာ အားကိုးကြရသည်။) ထို့အပြင် ကျား-မခွဲခြားမှုစသည့် ပညာရေးမညီမျှမှုများကိုလည်းတွေ့ရသည်။ ထိုခေတ်ပညာရေးသည် ကလေးများကို အမျိုးသားနိုင်ငံရေးသဘောတရားများ (ဥပမာ- ဗလဝါးတန်)ကို သွတ်သွင်းသည်မှလွဲ၍ ကလေးများ၏ စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ အကျင့်စာရိတ္တဆိုင်ရာများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ (Spiritual, Moral and Social Development) ဘာသာရပ်များကို သင်ကြားခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ ထို့အပြင် မြန်မာစာသည် မိခင်ဘာသာစကား မဟုတ်သည့် ကလေးအများစု

တက်ရောက်ရာ ကျောင်းများတွင် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဖြင့် စာသင်ကြားခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ အရေးကြီးသည့် အချက်တစ်ရပ်မှာ - မသင်မနေရပညာရေး စမ်းသပ်ကာလ အဖြစ် (၂) နှစ်ကြာ ရန်ကုန်ဆင်ခြေပုံးဒေသတွင် အစပျိုးဆောင်ရွက်မှုရှိခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် မသင်မနေရပညာရေးစနစ်ကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မတွေ့ရှိရပေ။

၄။ စစ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှပညာရေး(၁၉၆၂-၁၉၈၈)

၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံစစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို အဆင့်နှစ်ဆင့်ဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ်အထိ အကြွင်းမဲ့စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုထားသည့် အာဏာရှင်စနစ် (Constitutional Dictatorship) တို့ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဦးဆောင်သည့် အာဏာသိမ်းစစ်ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ကို ကြေငြာခဲ့သည်။ အဆိုပါလမ်းစဉ်အရ ပညာရေးမူဝါဒကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုနှင့် မကိုက်ညီသော လက်ရှိပညာရေးစနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရမည်ဟု ယုံကြည်သည်။ တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ဆိုရှယ်လစ်စိတ်ဓါတ်ကို အခြေခံသည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုနှင့် ကိုက်ညီသော ပညာရေးစနစ်တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်၍ သိပ္ပံပညာကို ဦးစားပေးမည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်များမှစတင်၍ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒသည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလောကတွင်အသစ် အဆန်းမဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် ပညာရေးကဏ္ဍတွင်မူကား အာရှ၏အစဉ်အလာကြီးမား ခဲ့သော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဦးစားပေးခြင်းကို အနောက်နိုင်ငံရပ်ဝါဒဖြင့် အစားထိုးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ ပညာရေးမူဝါဒသည် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုနှင့် ကိုက်ညီသော ပညာရေးစနစ် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပြီးသိပ္ပံပညာကို ဦးစားပေးလိုက်သဖြင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ညီညွတ်မျှတမှုမရှိတော့ပေ။ အသိပညာနှင့် တွေးခေါ်နိုင်မှုပညာရပ်တို့ကို ချန်လှပ်ထားပြီး၊ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်၏ အရေးပါမှုကို မျက်ကွယ်ပြုလိုက်သည်။ ကျောင်းများတွင် အတန်းတူ၊ အသက်အရွယ်တူ ကျောင်းသားများဖြစ်ပါလျက် ဝိဇ္ဇာပညာရပ်များကိုသာ သင်ယူခွင့်ရရှိကြသော ကျောင်းသားများသည် အလိုအလျောက် ဒုတိယတန်းစားအဆင့်သို့

လျော့ကျသွားသည်။ ကျောင်းသားများနှင့်မိဘများအနေဖြင့်လည်း သိပ္ပံပညာရပ်များကို သင်ယူနိုင်မှသာလျှင် နောင်တချိန်တွင် အလုပ်အကိုင်နှင့်ဝင်ငွေကောင်းမည့် ဆရာဝန်ပညာ၊ အင်ဂျင်နီယာပညာရပ်များကို တက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်သင်ယူခွင့်ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်၍ သိပ္ပံပညာရပ်များကိုသာ ဦးစားပေးလာကြတော့သည်။ စာမေးပွဲတွင် အမှတ်နည်း၍ သိပ္ပံပညာရပ်များကို သင်ယူခွင့်မရကြဘဲ၊ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်များကိုသာ သင်ယူကြရသော ကျောင်းသားများစွာတို့သည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနိမ့်ကျမှုကို ခံစားကြရတော့သည်။ ဆိုရှယ်လစ်စိတ်ဓာတ် ကို အခြေခံသည်ဟု ဖော်ပြထားသော ပညာရေးမူဝါဒအောက်တွင် ပညာရေးမညီမျှမှုများ၊ ခွဲခြားမှုများကို အထင်အရှား တွေ့မြင်ရသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအစိုးရမှ အာဏာသိမ်းယူပြီးနောက်တွင် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများအားလုံးကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ခရစ်ယာန်ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ခွင့်မရှိတော့ပေ။ သို့ရာတွင် ကျေးလက်ဒေသများ၌မူ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးသင်စာသင်ကျောင်းများကို ဆက်လက်ခွင့်ပြုထားသည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအစိုးရသည် စနစ်သစ်ပညာရေးဟု ခေါ်တွင်သော ပညာရေးစနစ်သစ် တစ်ရပ်ကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။

အဆိုပါစနစ်သစ် ပညာရေးတွင်

- (၁) အခြေခံပညာရေး
- (၂) စက်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာ
- (၃) အထက်တန်းပညာရေး (Higher Education) တို့ပါဝင်သည်။

အခြေခံပညာရေးတွင် ကျောင်းများဖွဲ့စည်းပုံကို ၅ - ၃ - ၃ စနစ်မှ ၅ - ၄ - ၂ စနစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ❖ မူလတန်း (သူငယ်တန်းမှ စတုတ္ထတန်း - ကလေးအသက် ၅ နှစ်မှ ၁၀ နှစ်)
- ❖ အလယ်တန်း (ပဉ္စမတန်းမှ အဋ္ဌမတန်း - ကလေး ၁၀ နှစ်မှ ၁၄ နှစ်)
- ❖ အထက်တန်း (နဝမတန်းမှ ဒဿမတန်း - ကလေး ၁၄ နှစ်မှ ၁၆ နှစ်)

မြန်မာစာကို ဘာသာရပ်များ သင်ကြားရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကျောင်းသုံးဘာသာရပ်အဖြစ် ဆက်လက် ပြဋ္ဌာန်းသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာဘာသာသည် မိခင်ဘာသာစကားမဟုတ်သော

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အများစုနေထိုင်ရာဒေသရှိ ကျောင်းများတွင် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းဘာသာဖြင့် သင်ကြားမှုကိုမူ ခွင့်မပြုပေ။ ဘာသာရေးသင်ခန်းစာများကိုလည်း သင်ကြားခွင့်ပြုခြင်း မရှိချေ။ အင်္ဂလိပ်စာကိုမူ ဒုတိယဘာသာတစ်ရပ်အဖြစ် ပဉ္စမတန်းမှစ၍ သင်ကြားစေသည်။ စာမေးပွဲ စစ်ဆေးသည့်စနစ်သည် အတန်းအောင်အတန်းကျစနစ်သာဖြစ်ပြီး၊ အတန်းအသီးသီးတွင် နှစ်စဉ်စာမေးပွဲကြီးကျင်းပစစ်ဆေးသည်။ အစိုးရ၏စာမေးပွဲများကို အဋ္ဌမတန်းနှင့် ဒဿမတန်းတို့တွင်စစ်ဆေးပြီး စတုတ္ထတန်းစာမေးပွဲကို မြို့နယ်အလိုက်စစ်ဆေးသည်။ အဋ္ဌမတန်းစာမေးပွဲအောင်စာရင်းကို က-စာရင်း၊ ခ-စာရင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားပြီး က-စာရင်းဖြင့် အောင်မြင်သူများသာ အထက်တန်းကျောင်းတွင် သိပ္ပံဘာသာရပ်များကို သင်ယူခွင့်ရှိ၍ ခ-စာရင်းဖြင့် အောင်မြင်သူများသည် ဝိဇ္ဇာဘာသာတစ်မျိုးတည်းကိုသာ သင်ယူခွင့်ရှိသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဋ္ဌမတန်း စာမေးပွဲစနစ်သည် ငယ်ရွယ်သူကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား သိသာထင်ရှားစွာ ပညာရေး အဆင့်အတန်း ခွဲခြားလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤအဆင့်အတန်းခွဲခြားမှုသည် ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်များ ဖြစ်ကြသော သမိုင်း၊ ပထဝီ၊ စိတ်ပညာ၊ လူမှုရေးပညာနှင့် ဒဿနိကပညာရပ်များကို အဆင့်နှိမ်ချလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အထက်ပါသိပ္ပံပညာကိုဦးစားပေးသည့် ပညာရေးမူဝါဒအရသိပ္ပံဘာသာရပ်များကို သင်ကြားသူ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်များကို သင်ကြားသူ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ဤပညာရေး စနစ်သစ်ကို မချမှတ်မီက သိပ္ပံဘာသာရပ်များ သင်ကြားသူ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်များ သင်ကြားသူ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိကြောင်းစာရင်းဇယားများက ဖော်ပြသည်။ အထက်တန်းကျောင်းများ၌ သင်ကြားသော သိပ္ပံဘာသာတွဲတွင်ပါဝင်သည့် ဘာသာရပ်များမှာ -

- ❖ မြန်မာစာ
- ❖ အင်္ဂလိပ်စာ
- ❖ သင်္ချာ
- ❖ ရူပဗေဒ
- ❖ ဓါတုဗေဒ နှင့်
- ❖ ဇီဝဗေဒ (အချို့ကျောင်းများတွင် ဘူမိဗေဒ) တို့ဖြစ်သည်။

ဝိဇ္ဇာတွဲသည် နှစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ၊ ပထမတမျိုးမှာ -

- ❖ မြန်မာစာ
- ❖ အင်္ဂလိပ်စာ
- ❖ သင်္ချာ
- ❖ စီးပွားရေး
- ❖ သမိုင်း နှင့်
- ❖ ပထဝီ တို့ဖြစ်သည်။

ဒုတိယတစ်မျိုးမှာ -

- ❖ မြန်မာစာ
- ❖ အင်္ဂလိပ်စာ
- ❖ စိတ်ကြိုက်မြန်မာစာ
- ❖ စိတ်ကြိုက်အင်္ဂလိပ်စာ
- ❖ သမိုင်း နှင့်
- ❖ ပထဝီ တို့ဖြစ်သည်။

ဒဿမတန်းစာမေးပွဲတွင် ထပ်မံ၍ က-စာရင်းနှင့် ခ-စာရင်းဟူ၍ ခွဲခြားပြန်သည်။ က-စာရင်းဖြင့် အောင်မြင်သူများသာ တက္ကသိုလ်သို့တက်ရောက်ရန်လျှောက် ထားခွင့်ရှိပြီး၊ ခ-စာရင်းဖြင့်အောင်မြင်သူများသည် တက္ကသိုလ် တက်ရောက်ရန်အခွင့်အလမ်းမရှိဘဲ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာ သိပ္ပံ (စိုက်ပျိုးရေး ၊ စက်မှု)ကျောင်းများတွင်သာ လျှောက်ထားခွင့်ရှိသည်။ စာမေးပွဲကျရုံး သူများသည် နောင်နှစ်စာမေးပွဲများတွင် ထပ်မံဖြေဆိုခွင့် ရှိပြီး၊ ခ-စာရင်းဖြင့် အောင်မြင်သူများသည် လည်း က-စာရင်းဖြင့် အောင်မြင်ရန် ထပ်မံဖြေဆိုလေ့ရှိကြသည်။ တက္ကသိုလ်များမှ ကျောင်းသား ရွေးချယ်ရာတွင်လည်း ဒဿမတန်းစာမေးပွဲအမှတ်အနည်းအများ အလိုက် ရွေးချယ်သည်။ သိပ္ပံဘာသာရပ်များအလိုက် ဆေးတက္ကသိုလ်သည် ပထမအမှတ်အများဆုံး၊ စက်မှုတက္ကသိုလ် ဒုတိယအများဆုံးနှင့် သတ္တဗေဒ၊ ရုက္ခဗေဒတို့ သည် အမှတ်အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇာဘာသာ ရပ်များတွင် ဥပဒေဘာသာရပ်သည် အမှတ်အများဆုံးနှင့် ဒဿနိကဗေဒ၊ စိတ်ပညာတို့မှာ အမှတ် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ဤပညာရေးစနစ်အရ ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်တွင် စစ်ဆေးသော စာမေးပွဲများသည်

ကျောင်းသူကျောင်းသားများအနေဖြင့် မိမိတို့နှစ်သက်ရာ၊ ဝါသနာပါရာ ဘာသာရပ်များကို ရွေးချယ်သင်ယူရန် အခွင့်အလမ်းမရှိကြတော့ဘဲ၊ ဘဝတလျှောက်လုံး ပြန်ပြုပြင်၍ မရတော့သည့် ပုံစံသွင်းမှုမျိုးကို ခံကြရသည်။

အခြားပညာရေးဆိုင်ရာခွဲခြားမှုတရပ်မှာ အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်လူမျိုးမိဘများမှ ပေါက်ဖွားလာကြသော ကလေးများအတွက် ကန့်သတ်ချက်ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေအရ နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိဘဘိုးဘွားလက်ထက်မှစ၍ ၁၈၂၄-၂၅ ခုနှစ်ပြီတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံအား စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် အချိန်ကာလ မတိုင်မီက နေထိုင်ခဲ့သူများသာ ဖြစ်ရမည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ ဤဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြီတိသျှများ ဝင်ရောက်ပြီးနောက်မှ ပြောင်းရွှေ့လာကြသော လူဦးရေ နှစ်သန်းခန့်မျှရှိသည့် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်လူမျိုးများအဖို့ နိုင်ငံသားဖြစ်ဖွယ်ရာ အကြောင်းမရှိတော့ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်ဆိုင်ရာမူတွင် မိဘနှစ်ပါးစလုံး နိုင်ငံသားဖြစ်သူများသာ အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်များသို့ လျှောက်ထားခွင့်ရှိသည်ဟုပါရှိရာ အိန္ဒိယနှင့်တရုတ် လူမျိုးမိဘများမှ ပေါက်ဖွားလာသောကလေးများအဖို့ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်များတွင် ပညာသင်ကြားရန် အခွင့်အလမ်းမရှိကြတော့ပေ။ ဥပမာအနေဖြင့် စာရေးသူ၏ ကျောင်းနေဘက် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးသည် ဤဥပဒေအရ ပညာသင်ကြားရန် အခွင့်အရေးများ ပိတ်ပင်ခံခဲ့ကြရသည်။ တစ်ဦးမှာ ရန်ကုန်စက်မှုတက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်သင်ကြားနေစဉ် ကျောင်းမှထုတ်ပယ်ခြင်းခံရသည်။ အကြောင်းပြချက်မှာ အဆိုပါကျောင်းသား၏ မွေးစားမိဘများမှာ နိုင်ငံသားများဖြစ်ကြသော်လည်း မိဘအရင်းများမှာ နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းမခံရသည့် တရုတ်နွယ်များ ဖြစ်သောကြောင့်ဟု ဖော်ပြသည်။ အခြားတစ်ဦးမှာ အိန္ဒိယနွယ်ဖွား မိဘများမှ ပေါက်ဖွားလာသူဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် ဆရာဝန်ဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်ထားသူဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ဆေးပညာသင်ကြားရန် အခွင့်အလမ်းမရှိသဖြင့် ဒဿမတန်းအောင်ပြီးနောက် အိန္ဒိယသို့ပြန်ပြီး ဆေးပညာသင်ရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဘာသာစကား အခက်အခဲ၊ ငွေကြေးအခက်အခဲတို့ကြောင့် ဆေးပညာသင်တန်း မပြီးဆုံးသေးဘဲ၊ မိဘများရှိရာ မြန်မာ နိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ တရားမဝင် ခိုးဝင်လာသည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ဖမ်းဆီးထောင်ချခံရမည့်ဘေးမှ ရှောင်တိမ်းနေစဉ်ကာလအတွင်း ကားမှောက်၍ သေဆုံးခဲ့သည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးသည် အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်မှ အခြေခံဥပဒေဖြင့်

ပြဋ္ဌာန်းသည့် အာဏာရှင်စနစ် အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၂ အရ နိုင်ငံသားတိုင်း ပညာသင်ယူရန်အခွင့်အရေး ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အခြေခံပညာကို လူတိုင်း သင်ယူရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များသည် ဤအခြေခံဥပဒေပါ စာပိုဒ်များဖြင့် မကိုက်ညီကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သော ပညာရေးမူဝါဒတွင် အောက်ပါကဏ္ဍများပါဝင်သည်။

- (၁) အခြေခံပညာရေး
- (၂) စက်မှု၊ စိုက်ပျိုးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာရေး
- (၃) အထက်တန်းပညာရေး
- (၄) ပညာရေးသုတေသန

အခြေခံပညာရေးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် သိပ္ပံဘာသာတွဲနှင့် ဝိဇ္ဇာဘာသာတွဲနှစ်ခုကို ဆက်လက်ခွဲခြားထားသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို ကိုးကားထည့်သွင်းခြင်း မရှိပေ။ စက်မှုစိုက်ပျိုးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာဆိုင်ရာကျောင်းများသည်လည်း လူငယ်များ၏ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းရရှိရန် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုများကို သင်ကြားပေးနိုင်စွမ်းမရှိပေ။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ပညာရေးမူဝါဒအရ ပညာရေးသုတေသနသည် ကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်သော်လည်း အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် လွတ်လပ်စွာရေးသားခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်များကို အာမ မခံနိုင်ပေ။

အာဏာရှင်အစိုးရ၏ အခြားကြိုးပမ်းချက်များမှာ လူငယ်စီမံကိန်းများဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းများမှာ လူရည်ချွန်စီမံကိန်း၊ လုပ်အားပေးစီမံကိန်းနှင့် လမ်းစဉ်လူငယ်တို့ဖြစ်သည်။ လမ်းစဉ်လူငယ် ဆိုသည်မှာ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီကို အထောက်အကူပြုမည့် လူငယ်များကို မွေးမြူခြင်းဖြစ်သည်။ လူရည်ချွန်စီမံကိန်းမှာလည်း လက်ရွေးစင်လူတစ်စုကိုသာ ချီးမြှောက်သည့် သဘောသက်ရောက်သည်။ လူရည်ချွန်တစ်ဦးအဖြစ်ရွေးချယ်ခံရရန် အတွက် ကျောင်းအဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့်နှင့် ခရိုင်စာမေးပွဲ အဆင့်သုံးဆင့်ကိုဖြေဆိုရပြီး ခရိုင်တစ်ခုတွင် တစ်ဦးသာ ရွေးချယ်သည်။ စာမေးပွဲများတွင် ဘာသာရပ်တတ်မြောက်မှု၊ အားကစားထူးချွန်မှု၊ အထွေထွေဗဟုသုတနှင့် ဉာဏ်ရည်တို့ကို စစ်ဆေးသည်။ စာရေးသူသည် သတ္တမတန်းတွင် လူရည်ချွန်စာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုခွင့်ရခဲ့ရာ ကျောင်းအဆင့်တွင်အောင်မြင်ခဲ့ပြီး၊ မြို့နယ်အဆင့်တွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည်။ အဋ္ဌမတန်းရောက်သည့်အချိန်တွင်

လူရည်ချွန်စာမေးပွဲဝင်ခွင့်ရရန်အတွက် အသက်ကန့်သတ်ချက်တစ်ခု ထပ်မံတိုးလာရာ ကန့်သတ်သည့်အသက်ထက် လအနည်းငယ် ကျော်လွန်နေသဖြင့် စာမေးပွဲ ဝင်ခွင့်မရတော့ပေ။

လုပ်အားပေးစီမံကိန်းမှာ နွေရာသီကျောင်းပိတ်ရက်များ၌ အစိုးရဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း များတွင် အခမဲ့ လုပ်အားပေးရန်အတွက် ကျောင်းသားများကို စေလွှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားလူငယ် လုပ်အားပေးများသည် စာမတတ်သူပပျောက်ရေး ‘အ’သုံးလုံး လှုပ်ရှားမှုများတွင် ကြီးမားစွာအထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် စာမတတ်သူ ပပျောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုကို ပညာရေးဌာနမှ လုပ်အားပေးများနှင့်စတင်ခဲ့သည်။ စာမတတ်သူအများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသရှိ လယ်သမားနှင့် အလုပ်သမားများဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသမီးစာမတတ်သူဦးရေမှာ အမျိုးသား စာမတတ်သူဦးရေထက် များသည်။ ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် ဗဟိုစာတတ်မြောက်ရေးကော်မီတီကိုဖွဲ့စည်းသည်။ အဆိုပါကော်မီတီသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စာသင်ကြားရန် နေရာအဆောက်အဦးများကို သက်ဆိုင်ရာဒေသမှ ကူညီပံ့ပိုးမှုနှင့် လုပ်အားပေးဆရာများကို အခြေပြုလျက် စာတတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း မိတ္ထီလာခရိုင်ကို စမ်းသပ်ဒေသအဖြစ် စတင်ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းနှင့် ကျောက်ဆည်ခရိုင်နှစ်ခုကို တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် ရွှေဘို၊ မုံရွာ၊ မြင်းခြံနှင့် မကွေးခရိုင်တို့တွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ စာတတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှား၏ ထင်ရှားသောအောင်မြင်မှုတစ်ရပ်မှာ ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် UNESCO အဖွဲ့ကြီးမှ ချီးမြှင့်သော **Mohammad Reza Pahlavi** ဆုကိုဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် စာတတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားများကို ကလေး၊ ရွှင်၊ မြိုင်၊ ကျုံပျော်နှင့် ပဲခူးမြို့နယ်တို့တွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သည်။

စာရေးသူ တက္ကသိုလ်ဒုတိယနှစ်တွင် တက်ရောက်သင်ကြားနေစဉ် ရှမ်းပြည်၊ ရွှင်မြို့နယ် စာတတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် လုပ်အားပေးဆရာအဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ လုပ်အားပေးကာလမှာ တစ်လဖြစ်သည်။ နာရီ (၆၀) အတွင်း အရေး၊ အဖတ်နှင့် အတွက်ကို သင်ရသည်။ သင်တန်းတက်ရောက်သူတို့၏အခက်အခဲမှာ အလုပ်အကိုင်များဖြင့် မအားလပ်ခြင်းနှင့် စာမတတ်သည့်အဖြစ်ကိုအများရှေ့တွင် ထုတ်ဖော်ပြသရသည့်အတွက် ရှက်ရွံ့ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အခြားအခက်အခဲတစ်ရပ်မှာ ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ သင်တန်းတက်ရောက်ကြသူတို့မှာ ပအိုဝ်လူမျိုးများဖြစ်ပြီး ဒေသသုံးစကားကိုသာပြောဆိုကြသည်။ စာရေးသူတို့ သင်ကြားပြသရသည်မှာ

မြန်မာစာဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ စာတတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်မှ Mrs Anna Allott ၏စာတမ်းတွင် မြန်မာအစိုးရသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကို ဆိုရှယ်လစ်စနစ်အောက်တွင် တပေါင်းတည်းတည်းဖြစ်စေရန် အတွက် စာတတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုကို လက်နက်သဖွယ် အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ စာရေးသူအနေဖြင့်မူ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကွဲပြားသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအပေါ် ဗမာလူမျိုးတို့၏ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု လွှမ်းမိုးခြင်းသည် တရားမျှတမှုမရှိဟုခံယူသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ စာတတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုသည် လူထုထောက်ခံမှုရရှိခြင်း၊ လုပ်အားပေးကျောင်းသားများ တက်ကြွစွာပါဝင်ခြင်း၊ UNESCO အဖွဲ့မှ ချီးမြှင့်သောဆုရရှိခြင်းတို့ကြောင့် တစ်စုံတရာသော အတိုင်းအတာအထိ အောင်မြင်မှုရှိခဲ့သော်လည်း ၁၉၇၄-၇၅-၇၆ ခုနှစ်များတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများကို ဆန့်ကျင်သော ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုများ မကြာခဏဖြစ်ပွား၍ တက္ကသိုလ်များ မကြာခဏ ပိတ်ရသောကြောင့် လုပ်အားပေးကျောင်းသားများကို အခြေခံထားသော စာတတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုသည် မှေးမှိန်သွားခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အတွင်း အခြေခံပညာကဏ္ဍတွင် ထူးခြားသော အပြောင်းအလဲမတွေ့ရပေ။ အထက်တန်းပညာရေး (Higher Education) တွင်မူ ဒေသကောလိပ်ကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူ သင်တန်းတို့ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းသည် အထက်တန်းပညာရေးကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခြင်းမပြုဘဲ ချန်လှပ်ထားမည်ဖြစ်ပါသည်။

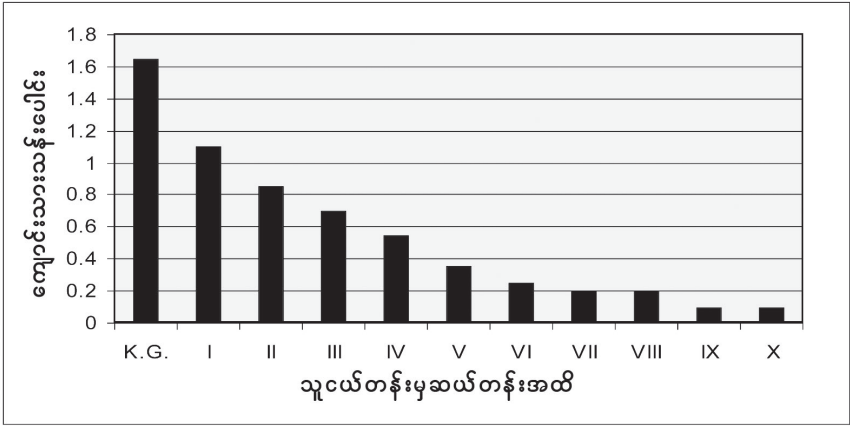
၅။ ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကာလပညာရေး (၁၉၈၈ - ၂၀၀၀)

၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကြီး ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေးသည် အခြေခံဥပဒေဖြင့်ပြဋ္ဌာန်းသော တစ်ပါတီအာဏာရှင်စနစ်မှ စစ်အာဏာရှင်စနစ်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားသည်။ စစ်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (န ၀ တ)ကို ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် နိုင်ငံရေးပါတီများဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုကြောင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးမည် ဖြစ်ကြောင်းကြေညာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က န ၀ တ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစောမောင်မှ အသံလွှင့်ကြေငြာသော မိန့်ခွန်းတစ်ခုတွင် ပညာရေးကိစ္စသည် န ၀ တ ၏ တာဝန်မဟုတ်ကြောင်း၊ နောင် ရွေးကောက်ပွဲဖြင့် တက်လာမည့် အစိုးရ၏တာဝန်သာဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ အနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း ပြည်သူ့

လွှတ်တော်ခေါ်ယူစေခြင်း၊ အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စောမောင် အာဏာယူခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသည် တိုးတက်လာသည်ဟူ၍ မရှိခဲ့ချေ။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကလေးများရံပုံငွေအဖွဲ့ အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် မြန်မာနိုင်ငံကလေးများ အားလုံး၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် တစ်ကြိမ်မျှကျောင်းမနေဖူးကြောင်းနှင့် ကျောင်းဝင် စာရင်းတင်သွင်းသောကလေးအားလုံး၏ လေးပုံသုံးပုံသည် မူလတန်းမပြီးဆုံးမီ ကျောင်းမှထွက်သွားကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ လေးတန်းအောင်ပြီးနောက် အလယ်တန်းသို့ တက်ရောက်သောနှုန်းမှာလည်း အလွန်နည်းသည်။ အခြေခံပညာ (ဆယ်တန်း)အောင်မြင်သော ကျောင်းသားဦးရေသည် မူလတန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းဝင်စာရင်းသွင်းသည့် ကျောင်းသားများ၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။ ဤနှုန်း ထားသည် အခြားဖွံ့ဖြိုးပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်အလွန်ကွာခြားသည်။ ဥပမာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် (၁၁) တန်းအထိ မသင်မနေရပညာရေး အောင်မြင်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံသည် ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကဲ့သို့ (၁၂) တန်းအထိ မသင်မနေရပညာရေးကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။ ဇယား (က) သည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းများ၏ ကျောင်းဝင်စာရင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား (က) မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းဝင်စာရင်းပြဇယား (၁၉၈၂ - ၁၉၈၈)

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသုတေသနဌာန(၁၉၉၂)မှ ကူးယူဖော်ပြသည်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂမှထုတ်ပြန်သည့် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေစာရင်း ၁၉၉၇-၉၈ ခုနှစ်အရ အသက် (၁၅)နှစ် အောက်ကလေးဦးရေမှာ ၁၅၀၅ သန်းရှိပြီး၊ အသက် (၅) နှစ်အောက်ကလေးဦးရေမှာ ၅၀၅ သန်း ရှိသည်။ ဤစာရင်းဇယားအရ ကျောင်းနေရမည့် အရွယ် ကလေးဦးရေ ဆယ်သန်းရှိသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၉၇-၉၈ ကျောင်းသားဦးရေစာရင်းအရ ကျောင်းဝင်စာရင်း သွင်းသူစုစုပေါင်းမှာ ခုနစ်သန်းသာရှိသည်။ (ဇယား-၁ တွင်ရှု)။ ကျောင်းနေအရွယ်ကလေး သုံးသန်းမှာ ကျောင်းတက်ခြင်းမရှိကြောင်း ထင်ထင်ရှားရှားတွေ့ရသည်။ ကလေးများ ကျောင်းနေနိုင်မှုနှုန်းထားသည် ကျေးလက်ဒေသတွင်ပို၍နည်းသည်။

ဇယား (၁) ကျောင်းဆရာနှင့်ကျောင်းသားစာရင်း

	1995/96			1997/98		
	ကျောင်း	ဆရာ	ကျောင်းသား	ကျောင်း	ဆရာ	ကျောင်းသား
မူလတန်း	35762	159078	5337432	35877	167134	5145396
ဘုန်းကြီးမူလတန်း	1507		83375	1556		93001
အလယ်တန်း	2089	53202	1475081	2091	56955	1545601
အထက်တန်း	914	16239	385225	923	17089	385270
ဆရာအတတ်သင်ကျောင်း	12	316	2067	14	372	3020
ဆရာအတတ်သင်သိပ္ပံ	5	218	2170	5	281	2321

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားစီမံကိန်းဌာန နှစ်ပါတ်လည်အစီရင်ခံစာ (၁၉၉၈) မှကူးယူဖော်ပြသည်။

ကျောင်းသားများကျောင်းနေနိုင်မှုနှုန်းထား နည်းပါးယုံမျှမက စာသင်ကျောင်း အရေအတွက် နည်းပါးခြင်း၊ ဆရာ မလုံလောက်ခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းများ မလုံလောက် ခြင်း ၊ စာကြည့်တိုက်နှင့် ဓါတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်းများလည်း မပြည့်စုံခြင်းတို့နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မူလတန်းကျောင်းများ၏အနေအထားမှာ ပြည်တွင်းဒေသတွင် ကျေးရွာ (၅) ရွာလျှင် ကျောင်းတစ်ကျောင်းနှုန်းရှိပြီး အစွန်အဖျားနယ်စပ်ဒေသများတွင် ကျေးရွာ (၂၅) ရွာလျှင် ကျောင်းတစ်ကျောင်းနှုန်းသာ ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသကလေးများအဖို့ ပညာသင်ကြားခွင့်အခွင့်အလမ်း ပို၍နည်းပါးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးသုတေသနဌာနအစီရင်ခံစာ (၁၉၉၂) တွင် ကျောင်းသားများ ကျောင်းထွက်ရသည့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ ကလေးများနှင့် ဆိုင်ရာအချက်တွင် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ ကျောင်းစာတွင် စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးခြင်း၊ စာမလိုက်နိုင်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ မိဘများနှင့်ဆိုင်ရာအချက်တွင် ပညာရေးအပေါ်တွင် ယုံကြည်အားကိုးမှုနည်းပါးခြင်း၊ ကျောင်းစရိတ်၊ စာအုပ်ဖိုးများမတတ်နိုင်ခြင်း၊

မိသားစုရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ကလေးများ အလုပ်လုပ်ရန်လိုအပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာအချက်တွင် နိုင်ငံဆင်းရဲခြင်း၊ အဟာရချို့တဲ့ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမလုံလောက်ခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းသော ဒေသများတွင် ပညာရေးအပေါ်တန်ဖိုးထားမှု နည်းပါးခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အချက်တွင် ဆရာ၊ သင်ကြားနည်းစနစ်၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ကြားမှု အထောက်အကူပစ္စည်း ၊ ကျောင်းသုံး ပရိဘောဂများ ၊ ပညာရေးဌာနဖွဲ့စည်းမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ၏ အားနည်းမှုများကို ထောက်ပြထားသည်။

စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ရလဒ်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ကလေးများကျောင်းမနေနိုင်ခြင်း၊ ပညာမစုံမီ ကျောင်းထွက်ရခြင်းတို့မှာ ကြေကွဲဖွယ်ဖြစ်ရပ်များဖြစ်သည်။ ကလေးအလုပ်သမားများ၊ ကလေးစစ်သားများ၊ လမ်းပေါ်လေလွင့်ကလေးများ များပြားလာရသည့်အကြောင်းရင်းမှာ ပညာရေးကဏ္ဍကို နှစ်ပေါင်းများစွာလျစ်လျူရှုထားမှုကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်နေကလေးများမှာ စာသင်ကျောင်းများမရှိသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ကျေးဇူးကြောင့် စာရေး၊ စာဖတ် သင်ယူကြရသည်။ သို့ရာတွင် စိုက်ပျိုးရေး၊ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရေးစသည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများအတွက် ကလေးများအနည်းဆုံး (၉) နှစ် ကျောင်းနေရန်လိုအပ်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုကို ဦးတည်နေသလား သို့မဟုတ် ဆုတ်ယုတ်နေသလား ဆိုသည်မှာ ဖြေရခက်သော မေးခွန်းများ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံရေးအရ တိုးတက်မှုမရှိခဲ့ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးကော်မီတီ၏ ၂၀၀၅-နှင့် စစ်အစိုးရ၏ အကြီးအကဲတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် အခြေခံကောင်းများကို စတင်နေကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့် ပြောကြားချက်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည့်အချက်မှာ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သည့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အများဆုံးနိုင်ငံများ ဖြစ်သော အာဖဂန်နစ္စတန်၊ အီရတ်၊ လစ်ဗျား၊ ဆူဒန်နှင့် ကော်ဆိုဗိုနိုင်ငံများစာရင်းတွင် ပါဝင်နေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

အထက်ပါနိုင်ငံရေးအခြေအနေများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများရှိနေသော်လည်း ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးတိုးတက်မှုအတွက် အကူအညီ ပေးလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများအတွက်

အစပျိုးလိုက်သည့်အချက်မှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဂျွန်တီယံဗွီကျင်းပသော အားလုံးအတွက်ပညာရေး ကမ္ဘာ့ညီလာခံပင်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါညီလာခံသို့ ထိုစဉ်က ပညာရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာဖေသိန်း တက်ရောက်ခဲ့ပြီး၊ ညီလာခံမှ ချမှတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို လက်ခံခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးဝန်ကြီးဌာန နှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သော ပညာရေးကဏ္ဍလေ့လာရေး စီမံကိန်းတစ်ခုကို ၁၉၉၀ ခုနှစ် နှစ်လယ်တွင်စတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ခုနှစ်တွင် လေ့လာမှု အစီရင်ခံစာ ထွက်ပေါ်လာပြီးအောက်ပါအချက်များအကြံပြုခဲ့သည်။

- ❖ မူလတန်းပညာရေး၏အခန်းကဏ္ဍကိုဖော်ထုတ်ရန်၊
- ❖ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းဖွံ့ဖြိုးမှုကို ပြောင်းလဲနေသည့်ပညာရေးစနစ်များနှင့် အညီဆောင်ရွက်ရန်၊
- ❖ ကျောင်းသားလက်ခံမှုစနစ်ကိုမျှတစွာနှင့် အကျိုးရှိစွာလုပ်ဆောင်ရန်၊
- ❖ ကျောင်းသားများ၏သင်ယူမှုကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ❖ ပညာရေးနှင့် လက်တွေ့ ဘဝဆက်စပ်မှု ရှိစေရန်၊
- ❖ ဆရာများ၏သင်ကြားမှုစွမ်းရည်ကိုမြှင့်တင်ရန်၊
- ❖ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့်သင်ကြားမှုအထောက်အကူပစ္စည်းများကို ထောက်ပံ့ရန်၊
- ❖ ကျောင်းအုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်များ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက် ရန်၊

ထိုစဉ်ကစစ်အစိုးရသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏အကူအညီကိုရယူ၍ အခြေခံပညာ ကို လူတိုင်းသင်ယူနိုင်ရေးနှင့် သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ တွင် ကလေးအားလုံး၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း မူလတန်း ပညာပြီးဆုံးရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရ၏ ပညာရေးအသုံးစရိတ်မှာ အလွန်ပင်နည်းပါးသည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ် အစိုးရထုတ် စာရင်းဖယားများအရ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဝန်ကြီးဌာနအားလုံး အသုံးစရိတ်၏ ၇.၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ သုံးစွဲခွင့်ရသည်။ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှာ အသုံးစရိတ်အားလုံး၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသုံးစွဲသည်။ အမျိုးသားထုတ်ကုန်ပမာဏ (GNP) နှင့်နှိုင်းစာလျှင် ၀.၅ ရာခိုင် နှုန်းသာ ပညာရေးအတွက်သုံးစွဲသည်။ အခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် အမျိုးသားထုတ်ကုန်ပမာဏ၏ ၂.၇ ရာခိုင်နှုန်းကို ပညာရေးအတွက်အသုံးပြုသည်။

သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြောင်းလဲမှုများ

မူလတန်းအောက်ဆင့် (သူငယ်တန်းမှ ဒုတိယတန်းအထိ) တွင် သင်ကြားသော ဘာသာရပ်များမှာ မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် သင်္ချာတို့ဖြစ်သည်။ မူလတန်းအထက်ဆင့် (တတိယတန်းနှင့် စတုတ္ထတန်း) တို့တွင် သင်ကြားသော ဘာသာရပ်များမှာ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်၊ သင်္ချာ၊ သမိုင်းနှင့်ပထဝီတို့ဖြစ်သည်။ မူလတန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် အချက်အလက်များကို ဦးစားပေးခြင်းနှင့် အလယ်တန်းသင်ဘာသာရပ်များ၏ အခြေခံအဖြစ်သင်ကြားပြီး၊ အခြေခံကျွမ်းကျင်မှုများဖြစ်သည့် စာရေး၊ စာဖတ်၊ အတွက်အချက်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်စဉ်းစားမှုများကို ဦးစားပေးခြင်းမရှိချေ။ အလယ်တန်း (ပဉ္စမတန်းမှ အဋ္ဌမတန်းအထိ) သင်ကြားသော ဘာသာရပ်များမှာ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်၊ သင်္ချာ၊ သိပ္ပံ၊ သမိုင်းနှင့် ပထဝီဘာသာတို့ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌမတန်း အတန်းတင် စာမေးပွဲဖြင့် သိပ္ပံလိုင်း၊ ဝိဇ္ဇာလိုင်းခွဲခြားမှုကို ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် သိပ္ပံလိုင်း၊ ဝိဇ္ဇာလိုင်း ပြန်လည်ခွဲခြားခဲ့ပြီး၊ ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၀ ခုနှစ်အထိ အထက်တန်း (နဝမတန်းနှင့် ဒဿမတန်း) တွင် သင်ကြားသောဘာသာရပ်များမှာ

- (၁) မြန်မာစာ
- (၂) အင်္ဂလိပ်စာ
- (၃) သင်္ချာ
- (၄) သိပ္ပံ (ရူပဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒ၊ ဇီဝဗေဒ)
- (၅) လူမှုရေးဘာသာ (သမိုင်း၊ ပထဝီ၊ ဘောဂဗေဒ) တို့ဖြစ်သည်။

နဝမတန်းနှင့် ဒဿမတန်း သင်္ချာနှင့်သိပ္ပံဖတ်စာအုပ်များမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းမှုကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်မတိုင်မီက ဘာသာရပ်အားလုံးကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ကျောင်းသားများသည် အဋ္ဌမတန်းအထိ အင်္ဂလိပ်စာအား ဘာသာရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် သင်ကြားသည်မှအပ ကျန်ဘာသာရပ်အားလုံးကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ရာ နဝမတန်းတွင် သင်္ချာနှင့် သိပ္ပံဘာသာရပ်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သင်ကြားရသဖြင့် ကြီးမားသော ဘာသာစကားအခက်အခဲဖြင့်ကြုံရသည်။ ထို့ပြင် နဝမတန်းနှင့် ဒဿမတန်းတွင် သင်ကြားသည့် အကြောင်းအရာများမှာ များလွန်းသဖြင့် ကျောင်းသားများမှာ ဘာသာရပ်အခက်အခဲနှင့်လည်းကြုံရသည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများကိုယ်တိုင် အင်္ဂလိပ်

ဘာသာဖြင့် သင်ကြားရန်အခက်အခဲရှိသည်။ ဆရာ၊ ဆရာမအများစုက မှတ်စုကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပေးပြီး ရှင်းပြမှုကိုမြန်မာဘာသာဖြင့်သာရှင်းပြသည်။ ကျောင်းသားများ စာမေးပွဲဖြေဆိုသောအခါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဖြေဆိုကြရသည်။ မေးခွန်းမှာလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပင် ရိုက်နှိပ်သည်။ ဒဿမတန်းနောက်ဆုံး စာမေးပွဲတွင် ကျောင်းသားများသည် နဝမတန်းနှင့် ဒဿမတန်း သင်ရိုးအားလုံးအတွက် ဖြေဆိုကြရသည်။ မူလတန်း၊ အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် လူမှုရေးနှင့် စာရိတ္တမြင့်မားရေးဘာသာရပ်များ ၊ စက်မှုပုံစံထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကွန်ပျူတာဘာသာရပ်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိချေ။ ပန်းချီနှင့်အားကစားကို တချို့ကျောင်းများတွင်သာ အပိုဘာသာရပ်အနေဖြင့် ထည့်သွင်းထားရှိသည်။ အလယ်တန်း၊ အထက်တန်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ကျောင်းသားများအား တက္ကသိုလ်ဘာသာရပ်များ၏ အခြေခံအဖြစ်သာ သင်ကြားပြီး၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ အခြေခံများမပါရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းများ၏သင်ကြားမှုနှင့် ကျောင်းသားများ၏သင်ယူမှုသည် စာမေးပွဲကောင်းစွာ ဖြေဆိုနိုင်ရေးကို ဦးတည်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဆယ်တန်းစာမေးပွဲတွင် အမှတ်ကောင်းကောင်းရရှိမှသာ တက္ကသိုလ်တွင်နှစ်သက်ရာဘာသာရပ်ကို ရွေးချယ် သင်ယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာကျောင်းသားများသည် စာမေးပွဲတွင် အမှတ်ကောင်းကောင်းရရှိရေးအတွက် “ပြင်ပကျူရှင်ကျောင်းများ” ကို အားကိုးကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျောင်းသားများ၏ စာသင်ကြားရာဌာနသည် အစိုးရကျောင်းများမှ “ပြင်ပကျူရှင်ကျောင်းများ”နှင့် “ပိုင်းကျူရှင်” (အိမ်တစ်အိမ်တွင် ကျောင်းသား ၄ -၅ ဦး ကျူရှင်ဆရာတော်၍ သင်ယူသော စာသင်ပိုင်း) များ သို့ရွှေ့လျားသွားသည်။ ကျူရှင်များသည် ဈေးကြီးပေးရသည်ဖြစ်ရာ၊ ဝင်ငွေနည်းပါးသော မိသားစုများနှင့် ကျူရှင်ကျောင်းမရှိသော ကျေးလက်ဒေသမှ ကျောင်းသားများအဖို့ ပညာရေးမညီမျှမှုနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။

၂၀၀၀ - ၂၀၀၁ စာသင်နှစ်မှစ၍ အထက်တန်း (နဝမတန်း နှင့် ဒဿမတန်း) သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြောင်းလဲသွားသည်။ အဋ္ဌမတန်းစာမေးပွဲအောင်မြင်သောကျောင်းသားများသည် အောက်ပါဘာသာတွဲ (၇) ခုအနက် တစ်ခုခုကို ရွေးချယ်ရသည်။

- (၁) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ ရူပဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒ၊ ဘောဂဗေဒ
- (၂) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ ပထဝီ၊ သမိုင်း၊ ဘောဂဗေဒ
- (၃) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ ပထဝီ၊ သမိုင်း၊ စိတ်ကြိုက်မြန်မာစာ
- (၄) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ သမိုင်း၊ ဘောဂဗေဒ၊ စိတ်ကြိုက်မြန်မာစာ

- (၅) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ သမိုင်း၊ ရူပဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒ
- (၆) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ စိတ်ကြိုက်မြန်မာစာ၊ ရူပဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒ
- (၇) မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ ရူပဗေဒ၊ ဓါတုဗေဒ၊ ဇီဝဗေဒ

ကျောင်းသားများသည် အထက်ပါဘာသာတွဲများကို မည်သည့်အခြေခံဖြင့်ရွေးချယ်မည်နည်း။ မြန်မာနိုင်ငံရှိကျောင်းများတွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာနှင့် အထက်တန်းပညာဘာသာရပ်များအတွက် လမ်းညွှန်ပေးမည့်ဆရာများခန့်ထားသည့် အစဉ်အလာမရှိပေ။ အလုပ်ကြမ်းများလုပ်ကိုင်စားသောက်သည့် မိဘများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများမှမိဘများသည် အထက်တန်းပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များအတွက် ဗဟုသုတနည်းပါးကြသဖြင့် သားသမီး များအား ဘာသာရပ်ရွေးချယ်ရန်အတွက် အကြံဉာဏ်ပေးနိုင်ကြမည်မဟုတ်ပေ။ ဆရာဆရာမများက ရွေးချယ်ပေးလျှင်လည်း ကျောင်းသားများ၏ဝါသနာ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် မကိုက်ညီလျှင် ကျောင်းသားများအတွက် အခက်ကြုံတွေ့ရနိုင်သည်။ မိဘ၊ ဆရာနှင့် ကျောင်းသားသုံးဦးညှိနှိုင်း၍ ရွေးချယ်လျှင်လည်း ဤရွေးချယ်မှုသည် ကျောင်းသား၏ ဘဝတသက်တာအတွက် အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်၍ အရေးကြီးသည်။

အထက်ပါဘာသာတွဲများသည် အထက်တန်းပညာရပ်များ၏အခြေခံများသာဖြစ်ပြီး၊ ကျောင်းသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာနှင့် ဘဝတသက်တာကျွမ်းကျင်မှုများကို ပေးထားခြင်းမရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံစာမေးပွဲစနစ်တွင် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ဒဿမတန်းစာမေးပွဲ အောင်မြင်ပြီး၊ တက္ကသိုလ် တက်နိုင်ကြသည်။ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသော ကျောင်းသားများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပညာရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိပေ။ အဓိက ပြဿနာမှာ အလယ်တန်း၊ အထက်တန်းဘာသာရပ်များသည် အလုပ်အကိုင်များတွင်လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အဆက်အစပ်မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ မူလတန်း၊ အလယ်တန်း၊ အထက်တန်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအားလုံးသည် အချက်အလက်များကို သွတ်သွင်းရန်အတွက်သာရည်ရွယ်ပြီး၊ ကျောင်းသားများအနေဖြင့် လူကြီးဘဝတွင် ရင်ဆိုင်ရမည့် လူမှုရေးဘဝအတွက် ကျွမ်းကျင်မှုများ မပေးအပ်နိုင်ချေ။

မူလတန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် အနည်းငယ်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ဘာသာရပ်များ တိုးချဲ့လာပြီး၊ မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ အခြေခံသိပ္ပံ၊ လူမှုရေးဘာသာ၊ အနုပညာ၊ အားကစားနှင့် ကျောင်းတွင်းလှုပ်ရှားမှုတို့ ပါဝင်သည်။ ဤစာတမ်းမှ အထူးပြုပြောကြားလိုသည်မှာ လူမှုရေးဘာသာရပ်တွင်ပါဝင်သော စာရိတ္တနှင့်

လောကနီတိ ဘာသာရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဘာသာရပ်သည် စာရိတ္တမြင့်မားရေးနှင့် လူမှုရေးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် ရည်ရွယ်မည့်အစား စစ်အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားသော၊ ကျိုးနွံသော နိုင်ငံသားများ (Passive Citizens) ဖြစ်ရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်ထားသည်။

မူလတန်းပညာရေးသည် အထူးအရေးကြီးသည်ဖြစ်ရာ ကလေးများသည် စာရေး၊ စာဖတ်နှင့် အတွက်အချက်များ ကျွမ်းကျင်ရုံမျှမက လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စာရိတ္တ မြင့်မားရေးအတွက်လည်း ရည်ရွယ်သင်ကြားပေးသင့်သည်။ သို့ရာတွင် စစ်အစိုးရသည် ပညာရေးကိုလက်နက်သဖွယ် အသုံးပြုပြီး၊ ကလေးများကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားနိုင်စွမ်း မရှိအောင် ပုံစံသွင်းဟန်ရှိသည်။

စာမေးပွဲစစ်ဆေးခြင်း

၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သော အစိုးရပညာရေးဝန်ကြီးဌာန အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် မူလတန်းကျောင်းများ၌ အတန်းတင် အတန်းချ စာမေးပွဲစနစ်ကိုရုပ်သိမ်း၍ စဉ်ဆက်မပြတ်အကဲဖြတ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ မူလတန်းကျောင်းစုစုပေါင်း (၄၀၀၀၀) ခန့် ရှိသည့်အနက် ကျောင်းပေါင်း (၉၀၀၀) ခန့် တွင်သာ စဉ်ဆက်မပြတ်အကဲဖြတ်စနစ်ကို အသုံးပြု၍၊ ကျန်ကျောင်းများတွင် အောင်ရှုံးစနစ်ဖြင့်သာ ဆက်လက်စစ်ဆေးသည်။ စာရေးသူသည် အတန်းတင်အတန်းချ စာမေးပွဲစနစ်ထက် စဉ်ဆက်မပြတ်အကဲဖြတ်စနစ်ကို အားပေးသူဖြစ်ပါသည်။ ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် ငယ်စဉ်ကလေးဘဝတွင် စာမေးပွဲရှုံးဖူးပါက ထိုအရှုံးသည် သူ၏ဘဝအတွက် ကြီးမားသော ဆုံးရှုံးမှုအဖြစ် စွဲထင်ကျန်ရစ်တော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ စာမေးပွဲ အအောင်- အရှုံး ဆုံးဖြတ်၍ အတန်းချသောစနစ်ကို အားမပေးပါ။ သို့ရာတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် အကဲဖြတ်စနစ်သည် ပုဂ္ဂလိကဌာနကင်းစင်၍ ဓမ္မဓိဌာန်ကျရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကလေးတစ်ဦး၏ သင်ကြားသော ဘာသာရပ်များအပေါ်တွင် နားလည်ကျွမ်းကျင်မှု၊ လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ စာရိတ္တမြင့်မားမှု၊ ကျန်းမာရေးအသိရှိမှု အစရှိသည့်စွမ်းရည်အမျိုးမျိုးကို အသိအမှတ်ပြု၍ ကျောင်းသားတစ်ဦး၏ တိုးတက်မှုကို အကဲဖြတ်သင့်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကျောင်းများ၌ ကျင့်သုံးသော စဉ်ဆက်မပြတ်အကဲဖြတ်စနစ်သည် ကျောင်းသားများ၏ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဦးစားပေးခြင်းထက် စစ်အစိုးရ၏ နောက်လိုက်များဖြစ်ရန် လာဘ်ပေးစည်းရုံးသည့်သဘောသက်ရောက်နေသည်။ ဥပမာ - ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် အစိုးရလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေး

အသင်းသို့ဝင်လျှင် အမှတ် ၁၆ မှတ် အလိုအလျောက်ရသည့်စံနှစ်မျိုးဖြစ်နေသည်။

ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု

အထက်ဖော်ပြပါ ကလေးများ၏ပညာသင်ကြားနိုင်မှုအခွင့်အရေးနည်းပါးမှု၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏အားနည်းမှု၊ သင်ကြားနည်းစနစ်နှင့် တတ်မြောက်မှု တိုင်းတာသည့်စနစ်များကို ထပ်လောင်း၍ အားနည်းစေသည့်အချက်မှာ ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ပညာရေးနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုကို လျစ်လျူရှုထားသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားတို့သည် ရိုးရာအစဉ်အလာအားဖြင့် ဆရာကို ဘုရားနှင့်တူတိုင်းတည်းထား၍ ရိုသေလေးစားကြသူများဖြစ်ကြသည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများသည် စာသင်ခန်းသို့ဝင်သောအခါ စေတနာ၊ ဝါသနာ၊ အနစ်နာတို့ကို ရင်ဝယ်ပိုက်၍လာကြသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ခေတ်အခါ၌ ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာသည် လျော့ပါးလာလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရသည်မှာ ဆရာ၊ ဆရာမများအား ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရလည်းကောင်း၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းအရလည်းကောင်း ပံ့ပိုးပေးမှု နည်းပါးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများသည် လစာမလုံလောက်ခြင်းကြောင့် နေအိမ်၊ ခရီးသွားလာမှုစသည့် နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းလည်း နိမ့်ကျလာရသည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများအား သင်တန်းပေးမှုအခွင့်အလမ်းနည်းပါးသောကြောင့်လည်း စာသင်ကြားမှု၌ စွမ်းရည်ကျဆင်းလာရသည်။ မူလတန်းဆရာတစ်ဦးဖြစ်ရန် အနည်းဆုံး တက္ကသိုလ်ဘွဲ့တစ်ခုခုရရှိရမည်ဟု ယေဘုယျ သတ်မှတ်ထားသော်လည်း လက်တွေ့ တွင် ဘွဲ့ရသူများရှားပါးသဖြင့် အခြေခံပညာပြီးဆုံးသည်အထိ သင်ယူဖူးသူများကို ဆရာ၊ ဆရာမ အဖြစ်ခန့်အပ်နေရသည်။ နယ်စပ်ဒေသကျောင်းများတွင် ဆရာမလုံလောက်သဖြင့် အခြေခံပညာမပြီးဆုံးသော်လည်း ဝါသနာအလျောက် ဆရာဆရာမ လုပ်မည့်သူများကို ရှာဖွေခန့်အပ်နေရသည်။ အဆိုပါ ဆရာ၊ ဆရာမများသည် ဆရာဖြစ်သင်တန်းကို တစ်ကြိမ်မျှတက်ရောက်ဖူးခြင်းမရှိဘဲ စာသင်ခန်းသို့ ဝင်ကြရသည်။ အချို့ ဆရာ၊ ဆရာမများသည် ဆရာလုပ်သက် နှစ်အတော်ကြာမှသာ သင်တန်းတစ်ကြိမ် တက်ရောက်ဖူးကြသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံမူလတန်းကျောင်းများ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံသည် ဆရာလုံလောက်မှုမရှိချေ။

၁၉၉၈ ခုနှစ် အစိုးရထုတ်ပြန်သော စာရင်းဖယားများအရ မူလတန်း ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ၅၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ အလယ်တန်း ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အထက်တန်း ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ၉ ရာခိုင်နှုန်းတို့သည် တစ်ကြိမ်မျှ သင်တန်းတက်ရောက်ဖူးခြင်း

မရှိချေ။ နှစ်ပေါင်းများစွာ လျစ်လျူရှုထားပြီးနောက် စစ်အစိုးရသည် ဆရာ၊ ဆရာမများကို သင်တန်းပေးရန် အစီအစဉ်များ ချမှတ်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါအစီအစဉ်များသည် မူလတန်း ဆရာ၊ ဆရာမများ၏အဆင့်ကို နှိမ့်ချသတ်မှတ်လိုက်သည်။ ဥပမာ အနေဖြင့် သင်တန်းတက်ရောက်ကြသူများသည် ပထမနှစ် အဆုံးတွင် စစ်ဆေးသော စာမေးပွဲ၌ အမှတ်ကောင်းသူများသည် အလယ်တန်းဆရာဖြစ် သင်တန်းကို တက်ရောက်ခွင့်ရပြီး၊ အမှတ်နည်းသူများအား မူလတန်းဆရာအဖြစ် လုပ်ကိုင်စေသည်။ အလားတူပင် ဒုတိယနှစ်သင်တန်း အမှတ်ကောင်းသူများသည် အထက်တန်းဆရာဖြစ်သင်တန်းကို ဆက်လက်တက်ရောက်ခွင့်ရှိ၍ အမှတ်နည်းသူများကို အလယ်တန်းပြ ဆရာအဖြစ် သွားရောက်လုပ်ကိုင်စေသည်။ ဆက်လက်၍ တတိယနှစ်သင်တန်း၌ အမှတ်ကောင်း သူများသာ ဘွဲ့လွန်သင်တန်းများဆက်လက်တက်ခွင့်ရှိ၍ တက္ကသိုလ်ဆရာများဖြစ်ရန် အလားအလာရှိသည်။ အမှတ်နည်းသူများသည် အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ်သာ လုပ်ကိုင် နိုင်သည်။ ပညာရေးသည် သူ့အသက်အရွယ်အလိုက်၊ အတန်းအလိုက် အရေးကြီးသည် ဖြစ်ရာ မူလတန်းသည်လည်း ကလေးများ၏ပညာရေး၊ စာရိတ္တ၊ လူမှုရေးစသည်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရန် လိုအပ်သည့်အချိန်ဖြစ်၍ အထူးကျွမ်းကျင်သော ဆရာ၊ ဆရာမများခန့်ထားသင့်သည်။ ကျွမ်းကျင်အောင်လည်း အဘက်ဘက်မှ ပံ့ပိုးပေးသင့်သည်။

၆။ နိဂုံး

အထက်ဖော်ပြပါခေတ်ကြီး (၄) ခေတ်ဖြစ်သော လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီခေတ် (၁၉၄၅-၁၉၄၈)၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် (၁၉၄၈-၁၉၆၂)၊ စစ်အာဏာရှင်နှင့် တစ်ပါတီအာဏာရှင်ခေတ် (၁၉၆၂-၁၉၈၈) နှင့် စစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ ဒီမိုကရေစီပြောင်လဲရေးကာလ (၁၉၈၈-၂၀၀၀) တို့၏ ပညာရေးစနစ်များကို ပြန်လည်နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ရလျှင် လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီခေတ်က တင်သွင်းခဲ့သော ပညာရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးကော်မတီ အစီရင်ခံစာ (Education Reconstruction Committee Report 1947) သည် ကျွန်ုပ်ပညာရေးစနစ်ဟု ခေါ်တွင်သော ကိုလိုနီစနစ်၏ စီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးကိုသာ အထောက်အကူပြုသည့် ပညာရေးစနစ်မှ လမ်းခွဲခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ အဆိုပါအစီရင်ခံစာတွင် ပညာရေးစနစ်သစ်အတွက် ကျယ်ပြန့်စွာစဉ်းစားထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာ-ထိုအစီရင်ခံစာသည် မသင်မနေရပညာရေးစနစ်ကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ကျောင်းသားများအတွက် ဘာသာရပ်များဆိုင်ရာအသိပညာ (Academic Knowledge) နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု ဆိုင်ရာအတတ်ပညာ (Pre-Vocational Knowledge)၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုစာပေများကို သင်ကြားရန်၊ စာသင်ခန်းတွင် ဘာသာရပ်နှစ်မျိုးဖြင့်သင်ကြားခြင်း (ဥပမာ- မြန်မာစာနှင့်

အင်္ဂလိပ်စာ၊ သို့မဟုတ် မွန်စာနှင့် အင်္ဂလိပ်စာ) ကျောင်းသားများအတွက် အကျင့်စာရိတ္တနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ကျန်းမာရေးပညာ၊ အားကစားများအပြင်၊ စာမေးပွဲကြီး စနစ်ဖြင့် အအောင်-အရှုံးသတ်မှတ်မည့်အစား (လစဉ်၊ အပတ်စဉ်) မှတ်တမ်းစာအုပ်များတွင် ကျောင်းသားများ၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှု အခြေအနေများကို ရေးသွင်းသည့်စနစ်ဖြင့် ကျောင်းသားများ၏သင်ကြားတတ်မြောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်အစရှိသည့် ကောင်းမွန်သည့်အချက်များပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါအစီရင်ခံစာ၌ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာမရှိသည့်အချက်မှာ မြန်မာစာကို ရောမအက္ခရာဖြင့်ရေးသားရန် ကြိုးပမ်းသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေသည် ဘီစီ ၅၀၀ စုမှ အေဒီ ၃၀၀ စုအတွင်း အသုံးပြုခဲ့သော ဘရာမီအက္ခရာ (Brahmi Script) မှစတင်၍ထွန်းကားလာသော ပျူစာ၊မွန်စာတို့မှ အဆင့်ဆင့် ကူးပြောင်းလာသော စာပေအက္ခရာဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ရာဇကုမာရ၏ မြစေတီကျောက်စာမှအစပြု၍ မြန်မာစာပေအရေးအသားမှာ ထင်ရှားပြန့်ပွားလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အထက်ပါပညာရေးအစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သောမြန်မာစာကို ရောမအက္ခရာဖြင့် ရေးသားရန်အဆိုပြုချက်သည် မြန်မာစာပေပညာရှင်များနှင့် မျိုးချစ်များ၏ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုကို ရရှိခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ် (၁၉၄၈- ၁၉၆၂) နှင့် တစ်ပါတီအာဏာရှင်ခေတ် (၁၉၆၂ - ၁၉၈၈) အတွင်း ပညာရေးစနစ် (၂) ခုသည် သင်ကြားသည့်ဘာသာရပ်များစီစဉ်ထားရှိမှု၊ ကျောင်းသားများ၏ သင်ကြားတတ်မြောက်မှုကိုစစ်ဆေးသည့် စာမေးပွဲစနစ်တို့မှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာဘာသာကို အဓိကထားခြင်းအားဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစာပေများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှု စသည့်အချက်များမှာလည်း တူညီနေကြောင်းတွေ့ရသည်။ ကွဲလွဲချက်များမှာ - ယထာခေတ်တွင် ဗမာအမျိုးသားရေးစိတ်ဓါတ်ကို ရှေ့တန်းတင်ထားခြင်း၊ (ဥပမာ-ဗလဝါးတန်) ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်များကိုဦးစားပေးခြင်း၊ ဒုတိယခေတ်တွင် ဆိုရှယ်လစ်အသိစိတ်ဓါတ်ဆိုသည်ကို ရှေ့တန်းတင်ပေးခြင်းနှင့် သိပ္ပံဘာသာရပ်များကို အဓိက ဦးစားပေးလာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ခေတ်နှစ်ခုလုံးတွင် ပညာရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ (ဥပမာ-မူလတန်း၊အလယ်တန်း၊ အထက်တန်း၊ တက္ကသိုလ်) မှာ ကွဲလွဲမှု မရှိကြောင်းတွေ့ရသည် (ဇယား-၈ တွင်ရှု)။ ထို့ပြင် သင်ကြားနည်းစနစ်ဖြစ်သော ဆရာကိုဗဟိုပြု၍ သင်ကြားခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုထက် အချက်အလက်ကို ဦးစားပေးသင်ကြားခြင်းတို့သည်လည်း ပြောင်းလဲမှုမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

အထက်ပါ အချက်အလက်အထောက်အထားများကိုရှုလျက် စာရေးသူအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဦးတည်သော ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုဖန်တီး၍

မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်သတ်မှတ်ရန်၊ ကလေးများ၏ ဘဝတလျှောက်လုံးအတွက် လိုအပ်သည့် လူမှုရေး၊စာရိတ္တနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတိုးတက်မှု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု ဆိုင်ရာအတွက် ပညာအခြေခံများ၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုများပါဝင်သော ကျယ်ပြန့်သည့်သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲရန်၊ သင်ကြားနည်းစနစ်များနှင့် ကျောင်း သားများ၏တတ်မြောက်မှုကို စစ်ဆေးသည့်နည်းစနစ်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်၊ ဆရာများအတွက်ဆရာဖြစ်အကြံပြုသင်တန်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်းများကို တိုးချဲ့ ဖွင့်လှစ်နိုင်ရန် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် အရှည်တည်တံ့ရန်အတွက် နိုင်ငံသားတိုင်းအား အသိပညာပေးရန် လိုအပ်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် နိုင်ငံသားကောင်းတစ်ဦးတွင်ရှိအပ်သော အသိပညာ (Education for Citizenship and the Teaching of Democracy) ကိုလည်း ထည့်သွင်းသင်ကြားသင့်ကြောင်း အကြံပြုလိုပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ စုပေါင်းနေထိုင်ကြသည့်နိုင်ငံ ဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုစံနစ် (Federal)နှင့် ကိုက်ညီသော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းဖြစ်သင့် ကြောင်းကိုလည်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် Multicultural Education ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန် တင်ပြလိုပါသည်။ Multicultural Education တွင် ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လူမျိုးအသီးသီးသည် သက်ဆိုင်ရာ စာပေယဉ်ကျေးမှုများကို သင်ကြားထွန်းကားမှုများကို ဆောင်ရွက်ကြပြီး တပြိုင်နက်တည်းတွင် အခြားလူမျိုးများ၏ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးစံများကို လေးစားကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်စု

၁။ သခင် (Master) ဟူသောအသုံးအနှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံအားအုပ်ချုပ်သောဗြိတိသျှ တို့က မြန်မာတို့အား ခေါ်ဝေါ်စေသော အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်များတွင် ကျောင်းသား လှုပ်ရှားမှု နှင့် အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုတို့တွင် ခေါင်းဆောင်ပါဝင်သူတို့သည် ၎င်းတို့၏ အမည်ရှေ့တွင် သခင်တပ်၍ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မိမိတို့သည် ကျွန် မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားစွာပြလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ မွန်ပြည်နယ်နှင့်ရခိုင်ပြည်နယ်အဆင့်သတ်မှတ်မှုကို ၁၉၆၀ ခုနှစ် တွင်စတင်သည်။

၃။ ဤကြေငြာချက်သည် အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက် (၁၉၅၈-၁၉၆၀) တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကြေငြာချက်လော၊ အိမ်စောင့်အစိုးရလက်ထက်မတိုင်မှီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သလော ဆိုသည်ကို စာရေးသူအနေဖြင့် အထောက်အထားများ မတွေ့ရှိရသေးပေ။

၄။ သူငယ်တန်းသည် မသင်မနေရ ဖြစ်ပြီး မူလတန်း (၅) နှစ်တွင်ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံတကာတွင် မူလတန်းကို (၆) နှစ် သတ်မှတ်သည်။ သို့ရာတွင်မြန်မာနိုင်ငံမူလတန်းပညာရေးသည် နိုင်ငံတကာ မူလတန်းထက် စာသင်ချိန်ပိုများသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်စာသင်နှစ်တစ်နှစ်တွင် စာသင်ချိန် နာရီပေါင်း (၉၄၀) ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာနှုန်းထားမှာ စာသင်နှစ်တစ်နှစ်တွင် စာသင်ချိန်ပေါင်း (၈၈၀) နာရီသာရှိသည်။

အင်္ဂလိပ်အသုံးအနှုန်း 'University' နှင့် 'Institute' တို့ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် “တက္ကသိုလ်” ဟူ၍ သုံးနှုန်းသည်။ ဥပမာ- Institute of Medicine ကို ဆေးတက္ကသိုလ် Rangoon University ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သည်။ ထို့ပြင်ဒီပလိုမာပေးသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ Technical Institute နှင့် Agricultural Institute တို့ကို စက်မှုသိပ္ပံနှင့် စိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သည်။

မှီငြမ်းကိုးကားသောစာအုပ်စာတမ်းများစာရင်း

ဤစာရင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ရေးသားထားသည့် Reference (Page 43) တွင် ကြည့်ရှုပါရန်။